

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Dopady vojnového konfliktu v Sýrii na
úroveň migrácie obyvatelstva**

Bakalárska práca

Autor: Adriána Zmitková

Vedúci práce: Ing. Zbyšek Korecki, Ph.D.

Brno 2015

Abstrakt

ZMITKOVÁ, Adriána. Dopady vojnového konfliktu v Sýrii na úroveň migrácie obyvateľstva. Bakalárska práca. Brno: Mendelova univerzita, 2015.

Táto bakalárska práca popisuje a analyzuje proces vzniku konfliktu na území Sýrskej arabskej republiky, zmeny v úrovni migrácie spôsobené týmto konfliktom a cieľové destinácie utečencov. Práca sa zameriava na medzinárodné organizácie zapojené do riešenia humanitárnej krízy v jednotlivých hostiteľských krajinách. V závere sú navrhnuté riešenia problémov spojených s nevhodnými podmienkami pre život utečencov.

Kľúčové slová

Sýria, ozbrojený konflikt, migrácia, humanitárna pomoc, utečenec, utečenecký tábor, vnútorne vysídlení, potravinová bezpečnosť, reintegrácia, islam

Abstract

ZMITKOVÁ, Adriána. The impact of armed conflict in Syria on the level of migration of population. Bachelor's Thesis. Brno: Mendel University, 2015.

This bachelor thesis describes and analyzes the start up process of conflict on the territory of the Syrian Arab Republic, changes in the level of migration caused by the conflict and final destinations of refugees. The thesis focuses on international organizations involved in humanitarian crisis resolution in each host country. Conclusion contains suggested solutions to the problems associated with inadequate living conditions of refugees.

Key words

Syria, armed conflict, migration, humanitarian aid, refugee, refugee camp, internally displaced, food security, reintegration, Islam

Chcela by som sa poďakovať svojmu školiteľovi pánovi Ing. Zbyškovi Koreckimu, Ph.D. za odbornú pomoc, usmernenie a cenné rady pri písaní bakalárskej práce.

Osobitné poďakovanie patrí mojej rodine za nepretržitú podporu pri štúdiu a vytvorenie podmienok nevyhnutných pre tvorbu tejto práce.

Prehlasujem, že som túto bakalársku prácu vytvorila samostatne s použitím literatúry,
ktorú uvádzam v zozname.

V Brne dňa 20.5.2015

.....

Podpis

Obsah

Úvod.....	8
Ciele práce	9
Metodológia a limity práce	9
1 Literárna rešerš	10
1.1 Teória ozbrojeného konfliktu.....	10
1.1.1 Konflikt.....	10
1.1.2 Ozbrojený konflikt.....	11
1.1.3 Občianska vojna.....	14
1.2 Migrácia, humanitárna pomoc a potravinová bezpečnosť	15
1.2.1 Migrácia	15
1.2.1.1 Reintegrácia.....	17
1.2.2 Humanitárna pomoc.....	17
1.2.3 Potravinová bezpečnosť	19
1.3 Teória postkonfliktného vývoja	20
2 Praktická časť	24
2.1 Stručná charakteristika Sýrie.....	24
2.1.1 Vzťah medzi politikou a islamom.....	24
2.1.2 Strana Baas a Baššár al-Asad.....	25
2.2 Dôvody vzniku konfliktu	25
2.3 Vývoj konfliktu	27
2.3.1 Manifestácia.....	27
2.3.2 Eskalácia	28
2.3.3 Smerovanie k fáze mŕtveho bodu	30
2.4 Humanitárna kríza.....	32

2.4.1	Organizácie podieľajúce sa na pomoci v Sýrii	33
2.4.1.1	Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo.....	33
2.4.1.2	Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov	35
2.4.1.3	Medzinárodná organizácia pre migráciu	35
2.4.2	Utečenecké tábory.....	36
2.4.2.1	Turecko	37
2.4.2.2	Jordánsko.....	38
2.4.2.3	Irak	38
2.4.2.4	Libanon	38
2.4.3	Vnútorne vysídlení utečenci	39
3	Návrhová časť.....	41
3.1	Vnútorne vysídlení	41
3.2	Proces reintegrácie utečencov za hranicami Sýrie	43
3.3	Distribúcia humanitárnej pomoci.....	44
4	Záver.....	47
	Literatúra.....	49
	Prílohy.....	55

Úvod

Dôvodom výberu témy konfliktu v Sýrii je najmä jeho aktuálnosť a skutočnosť, že je v súčasnej dobe označovaný za najväčšiu humanitárnu katastrofu za posledné roky. Počiatok konfliktu v roku 2011 spočíval v protestoch nadväzujúcich na udalosti Arabskej jari. Od tej doby sa nepokoje vystupňovali natoľko, že došlo k zapojeniu ozbrojených síl a konflikt bol označený za občiansku vojnu, v súčasnosti sa dokonca v literatúre označuje ako regionálna vojna. Vo veľkej miere sa dotýka najmä civilného obyvateľstva, u ktorého sú veľké straty na životoch a veľké množstvo ľudí zo strachu opúšťa krajinu, stávajú sa utečencami a útočisko hľadajú v okolitých krajinách, kde sa budujú utečenecké tábory. Konflikt spôsobuje narušenie stability celého regiónu Blízkeho východu a v súčasnosti je často diskutovanou témou intervencia zo zahraničia.

Literárna rešerš je rozdelená do troch častí. Prvá z nich popisuje teóriu konfliktu a vysvetlenie pojmov ozbrojený konflikt a občianska vojna. V druhej časti sú definované pojmy migrácia, migračné saldo, index migračného salda a taktiež proces reintegrácie obyvateľov vysídlených z domovov za hranice štátu, humanitárna pomoc a potravinová bezpečnosť. Tretia časť literárnej rešerše sa zaoberá fázami konfliktu a postkonfliktnou rekonštrukciou.

V praktickej časti práce je popísaný vývoj a fázy vojnového konfliktu v Sýrii. Ďalej sa v práci pojednáva o utečencoch a ich asimilácii v novom prostredí. Praktická časť pokračuje kapitolou zaoberajúcou sa humanitárnou krízou a organizáciami, ktoré sa podieľajú na pomoci v Sýrii, utečeneckými tábormi a vnútorne vysídlenými občanmi.

Návrhová časť práce je rozdelená do troch hlavných častí. Prvá rieši problém vnútorne vysídlených občanov na území Sýrie ako dôsledok prebiehajúceho ozbrojeného konfliktu, druhá časť obsahuje návrhy pre riešenie situácie s utečencami usídlenými v rôznych krajinách a tretia časť sa zaoberá vylepšením distribúcie humanitárnej pomoci poskytovanej utečencom medzinárodnými organizáciami.

Ciele práce

Bakalárska práca sa zameriava na vyhodnotenie situácie v Sýrskej arabskej republike v kontexte udalostí ozbrojeného konfliktu trvajúceho od roku 2011 a jeho dôsledkov so zameraním na migráciu z krajiny. V práci je skúmaný priebeh ozbrojeného konfliktu, jeho príčiny a dôsledky a jeho dopad na civilné obyvateľstvo. Ďalej sa práca zameriava na utečencov vysídlených v rámci krajiny aj mimo nej a na ich asimiláciu v novom prostredí. Nasleduje zhodnotenie humanitárnej krízy, organizácií podieľajúcich sa na pomoci v Sýrii a umiestnenie utečeneckých táborov a vnútorne vysídlených obyvateľov. Cieľom návrhovej časti práce je odporučiť riešenie pre vnútorne vysídlené osoby, utečencov v utečeneckých táboroch v susedných štátoch Sýrie a upraviť distribúciu humanitárnej pomoci.

Metodológia a limity práce

Pri písaní tejto bakalárskej práce boli využité viaceré metódy. V prípravnej fáze bolo štúdium zdrojov odbornej literatúry k téme. Pri popise vývoja konfliktu bola využitá informačná metóda, pri ktorej bolo využité množstvo zdrojov opisujúcich dianie v rámci konfliktu od jeho začiatku v roku 2011 po rok 2014. Pri vývoji konfliktu bola taktiež využitá metóda komparácie teórie s praxou pri jednotlivých fázach konfliktu. Dôležitou súčasťou práce je analýza demografických zmien vyvolaných vypuknutím konfliktu v Sýrii, ktorá bola základom pre návrhovú časť práce.

Ozbrojený konflikt v Sýrii trvá od roku 2011 a boje na území krajiny stále pretrvávajú, konflikt teda nie je ukončený a presná analýza dôsledkov migrácie bude možná až po jeho ukončení. Preto súčasne existuje obmedzený počet odborných publikácií s témou tohto konfliktu, ktoré mohli byť v práci využité a často bolo nutné čerpať z médií a elektronických zdrojov.

1 Literárna rešerš

1.1 Teória ozbrojeného konfliktu

1.1.1 Konflikt

Konflikt je všeobecne definovaný ako sociálna situácia, ktorá je stretom vzájomne si odporujúcich alebo nezlučiteľných cieľov či záujmov dvoch a viacerých aktérov. Za konflikt je považovaná hrozba využitia sily alebo akékoľvek jednanie s použitím nátlaku, pri ktorom nie je nutný charakter násilia (KRATOCHVÍL, DRULÁK, 2009). Môže sa jednať napríklad o sankcie, bojkot, diplomatické nástroje či propagandu. Podľa predmetu konfliktu sa konflikty delia na viaceré druhy, napríklad politické, ekonomické či ideologické. Podľa prostriedkov sa konflikty delia na nenásilné, násilné, ozbrojené a neozbrojené konflikty, pričom je dôležité si uvedomiť, že nie každý násilný konflikt musí byť ozbrojený.

V súvislosti s geografickým rozpätím konfliktu sú definované:

- medzinárodné konflikty,
- vnútroštátne konflikty,
- transnacionálne konflikty,
- medziľudské konflikty (SMOLÍK, 2014).

Teoretické prístupy v rámci medzinárodných vzťahov výrazne sa líšia vo vysvetlení podstaty, významu a príčin vzniku konfliktu. Realistický prístup vidí v medzinárodnom prostredí anarchiu a potrebu aktérov byť pripravení na konflikt, v ktorom sa budú môcť spoľahnúť na vlastné sily. Je však možné vytvoriť prostredie stability s cieľom predísť konfliktom alebo aspoň zmierniť ich vznik. Realisti sa rozchádzajú v názoroch v prípade mocenskej rovnováhy, ktorej funkčnosť historickí realisti pripisujú schopnostiam štátnych predstaviteľov a klasickí realisti spolu s neorealismi ju pripisujú zákonu. Historickí realisti považujú z hľadiska rozloženia moci za vhodnejšiu multipolaritu, neorealisti bipolaritu z dôvodu jej väčšej prehľadnosti. Podľa historických realistov je konflikt súčasťou ľudskej povahy a podľa neorealistov je štrukturálnou príčinou anarchia (KRATOCHVÍL, DRULÁK, 2009). S realistickým prístupom sa

spája meno Hansa Morgenthaua a jeho šesť princípov politického realizmu (people.fas.harvard.edu).

Liberálne-idealistický prístup vychádza z toho, že konfliktná anarchia môže byť prekonaná medzinárodnou spoluprácou a vytvorením medzinárodných inštitúcií. Liberáli sa nezameriavajú na príčiny konfliktov, všeobecne ich považujú za zlyhanie medzinárodných inštitúcií. O stabilitu na medzinárodnej úrovni má byť podľa nich postarané na základe systému kolektívnej bezpečnosti, ktorého súčasťou je trestanie narušiteľov dohovorených pravidiel (KRATOCHVÍL, DRULÁK, 2009). Predstaviteľom liberalizmu v medzinárodných vzťahoch bol Immanuel Kant a predstaviteľom idealizmu Woodrow Wilson (CIRNER, 2012).

Marxistické prístupy za kľúčovú príčinu konfliktov považujú kapitalizmus a s ním spojené vykorisťovanie obyvateľstva. To spôsobuje konflikty aj v rámci štátov, aj na medzinárodnej úrovni, keďže veľké kapitalistické štáty vykorisťujú slabé štáty zaradené do periférie. Marxisti za jediné možné riešenie považujú zmenu globálnej spoločnosti v beztriednu spoločnosť (KRATOCHVÍL, DRULÁK, 2009). Na marxistickom prístupe je založená napríklad teória svetových systémov autora Immanuela Wallersteina (TURCSÁNYI, 2011).

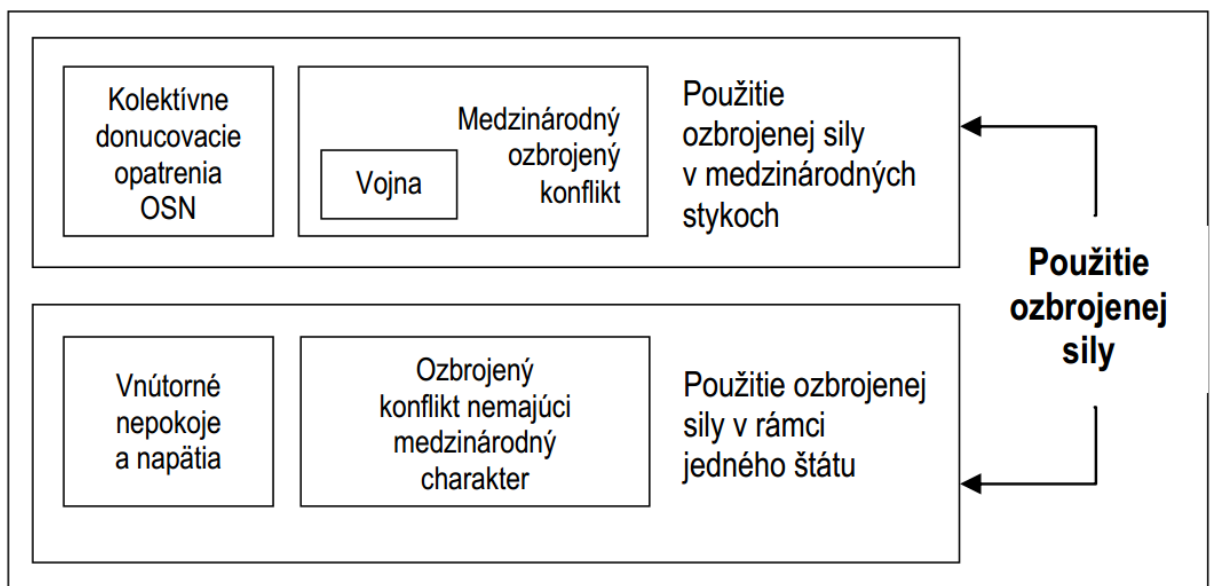
Konstruktivistický prístup sa podobne ako liberalistický zameriava na dôležitosť inštitúcií medzinárodnej spolupráce, pre ktoré sú charakteristické vzájomne dodržiavané normy. Tieto normy formujú identity aktérov, ak teda norma bude odmietať násilné presadzovanie záujmov, nová identita aktéra mu neumožní využiť násilie (KRATOCHVÍL, DRULÁK, 2009). Jedným z najvýznamnejších predstaviteľov presadzujúcich tento prístup bol Alexander Wendt (FODOROVÁ, 2011).

1.1.2 Ozbrojený konflikt

Ozbrojený konflikt sa definuje ako súperenie týkajúce sa nezlučiteľných záujmov, v rámci ktorého je medzi oboma stranami, z ktorých aspoň jedna je vláda štátu, použitá ozbrojená sila a ktorého dôsledkom je minimálne 25 ľudských obetí v jednom kalendárnom roku. Podľa klasifikácie konfliktu na základe ľudských strát sa rozlišujú

menšie ozbrojené konflikty so stratami 25 až 1000 obetí za rok a po celú dobu trvania konfliktu, stredné ozbrojené konflikty s 25 až 1000 obeťami za rok, avšak s viac ako 1000 obeťami po celú dobu konfliktu a vojny – konflikty, pri ktorých je počet obetí vyšší než 1000 za rok (SMOLÍK, 2014).

S vysvetlením pojmu ozbrojený konflikt sú úzko späté pojmy vojna a použitie ozbrojenej sily, ktorých vzťah je prehľadne znázornený na obrázku 1. Použitím ozbrojenej sily sa v medzinárodných vzťahoch rozumie nasadenie ozbrojených jednotiek či už v rámci jedného štátu alebo prekračujúce jeho hranice. Význam pojmu použitie ozbrojenej sily a pojmu ozbrojený konflikt sa líši najmä v intenzite alebo rozsahu využitia ozbrojenej sily. Ak napríklad dôjde k neúmyselnému strieľaniu na hraniciach krajiny alebo náhodné vniknutie vojenskej jednotky na územie iného štátu v rámci vojenského cvičenia, štáty tieto prípady nepovažujú za medzinárodný ozbrojený konflikt. Protesty a demonštrácie alebo iné druhy nepokojov rovnako ako nasadenie vojenských síl s cieľom zaistiť bezpečnosť a poriadok počas medzinárodných stretnutí takisto nie sú považované za ozbrojený konflikt vnútroštátnej povahy.

Obrázok 1: Použitie ozbrojenej sily (ROSPUTINSKÝ, 2011)

V rámci medzinárodného práva sa rozoznávajú medzinárodné ozbrojené konflikty a konflikty nemajúce medzinárodný charakter/ozbrojené konflikty vnútroštátnej povahy niekedy nazývané vnútornými ozbrojenými konfliktami. Rozdelenie vzniká na základe počtu štátov, na ktorých území sa ozbrojené boje konajú a podľa subjektov vedúcich boje.

Konflikt vnútroštátnej povahy je vymedzený Článkom 3 Ženevských dohovorov, podľa ktorého je to ozbrojený konflikt, *„ktorý nemá medzinárodný ráz a ktorý vznikne na území niektorej z Vysokých zmluvných strán“* (teda niektorého štátu. V dodatkovom protokole sa ďalej uvádza, že za takéto konflikty sú označené všetky tie ozbrojené konflikty, *„ku ktorým dochádza na území Vysokej zmluvnej strany (teda štátu) medzi jej ozbrojenými silami a disidentskými ozbrojenými silami alebo inými organizovanými ozbrojenými skupinkami vykonávajúcimi pod zodpovedným velením takú kontrolu nad časťou jej územia, ktorá im umožňuje viesť trvalé a koordinované vojenské operácie“*.

Za konflikt vnútroštátnej povahy sa teda považuje:

- ozbrojený konflikt odohrávajúci sa na území jedného štátu medzi vládnyimi ozbrojenými silami a skupinou či skupinami mimovládnych ozbrojených skupín ako sú napríklad povstalci,
- ozbrojený konflikt odohrávajúci sa na území jedného štátu medzi dvomi či viacerými skupinami mimovládnych ozbrojených skupín,
- ozbrojený konflikt odohrávajúci sa na území jedného štátu medzi vládnyimi a disidentskými ozbrojenými silami či inými organizovanými ozbrojenými skupinami, ktoré majú kontrolu nad časťou územia a sú schopné viesť vojenské operácie, pričom výnimkou sú vnútorné nepokoje, ktoré sa nepovažujú za ozbrojené konflikty (ROSPUTINSKY, 2011).

Vznik vnútroštátnych konfliktov môže byť spojený s rôznymi faktormi alebo ich kombináciou. Možné faktory spôsobujúce tieto konflikty sú obnovenie konfliktu z minulosti, chudoba spôsobená nízkymi príjmami obyvateľov, závislosť na exporte jednej suroviny, závislosť na dovoze surovín a energií, nerovnomerné rozdelenie

prostriedkov medzi regiónmi, odpor k vládnucim elitám, nedodržiavanie ľudských práv, enormná militarizácia, migrácia narúšajúca homogenitu, separatistické tendencie, zapojenie sa do konfliktu prebiehajúcim v susednom štáte, vysoká nezamestnanosť, preniknutie organizovaného zločinu do vládnych štruktúr (SMOLÍK, 2014).

Medzinárodný ozbrojený konflikt podľa Článku 2 Ženevských dohovorov môže byť vymedzený z týchto ustanovení, podľa ktorých sa jedná o:

- vyhlásenú vojnu,
- iný ozbrojený konflikt medzi dvoma alebo viacerými štátmi, aj v prípade, že vojnový stav jednou zo strán nie je uznávaný,
- čiastočnú či úplnú okupáciu územia niektorého štátu, i keď táto okupácia nevyvolá vojenský odpor.

V prípade tzv. ozbrojených konfliktov nízkej intenzity ide o situáciu na hranici medzi vnútornými nepokojmi a ozbrojenými konfliktami vnútroštátnej povahy. V takejto situácii je možné pozorovať organizovanosť ozbrojenej skupiny a dá sa hovoriť o intenzite bojov, no nie je možné určiť jednoznačné ukazovatele na meranie týchto kritérií a to vyvoláva v praxi rôzne názory (ROSPUTINSKY, 2011).

1.1.3 Občianska vojna

Za konflikty malej intenzity sú považované štyri typy operácií:

- protipovstalecké boje proti revolučným partizánom,
- pomoc povstalcom,
- mierové operácie a akcie policajného typu,
- demonštrácia vojenskej sily.

V súvislosti s pomenovaním týchto konfliktov je dôležité uviesť, že malá intenzita neznamená, že je aj malé množstvo obetí konfliktu. Občianska vojna neovplyvňuje svetový politický systém, ak sa nejedná o občiansku vojnu vo významnej svetovej

mocnosti. Naopak však vojny vedené v rozvojových krajinách sa často v minulosti nevyhli účasti rozvinutých krajín na konfliktoch, čo sa týka najmä superveľmocí. Rozvinuté štáty sa angažovali na dodávkach zbraní, tajných operáciách, ale aj priamou účasťou na konflikte. Občianske vojny sú častejšie ako vojny medzi štátmi, sú bývajú však brutálnejšie a od roku 1500 bol počet obetí vyšší u občianskych vojen ako u vojen medzi štátmi (KREJČÍ, 2007).

1.2 Migrácia, humanitárna pomoc a potravinová bezpečnosť

1.2.1 Migrácia

Proces, počas ktorého sa osoba alebo skupina osôb presunie z určitého miesta na iné sa označuje ako migrácia, teda sťahovanie. S migráciou sú spojené zmeny v kultúrnej a sociálnej oblasti, kultúra, jazyky a zvyklosti sa prenášajú z miesta na miesto a kultúra sa na základe týchto zmien taktiež mení, v niektorých prípadoch sa stalo, že niektoré kultúry dokonca zanikli. Migrácia sa delí na vnútornú/internú a vonkajšiu/externú.

V prípade nedobrovoľnej migrácie sa územie, ktoré migrant opúšťa nazýva *exkludívnym* regiónom a krajina, v ktorej sa nachádza jeho nové miesto pobytu sa nazýva *adoptívnou*.

K migrácii vedú dva druhy faktorov:

- *push factor* – človek sa rozhoduje na základe negatívnych faktorov pôsobiacich na mieste jeho pobytu, nevyhovujúcich životných podmienok, nebezpečnému prostrediu a pod.;
- *pull factor* – človek sa rozhoduje na základe pozitívnych faktorov, ktoré ho lákajú na miesto, kde mu budú vyhovovať životné podmienky, bude tu mať nádej na bezpečnosť, slobodu a optimálne životné prostredie.

O *emigrácii* sa hovorí v prípade, keď je rozhodnutie odsťahovať sa subjektívnou reakciou na objektívny nátlak. Rozhodne sa emigrovať do krajiny, o ktorej má určité informácie, na základe ktorých očakáva lepšie životné podmienky. Ak sám migrant

nerozhoduje o svojom sťahovaní, ale rozhoduje sa bez neho, hovoríme o *exile*. Exulant je vylúčený zo spoločnosti vo vlastnej krajine, napríklad unesením či deportáciou. Pre osoby, ktoré sú nútené opustiť domovy kvôli vojnám prebiehajúcim na území krajiny sa dnes používa pomenovanie *utečenec*.

Druhy migrácie podľa motivácie sú:

- ekologická,
- z dôvodov obživy - manuálno-ekonomická a intelektuálne-profesijná,
- perzekučná – ideová a politická (ŠPETKO, 2002).

Obrat migrácie je súčtom prisťahovaných (hrubá imigrácia) a vysťahovaných (hrubá emigrácia). **Hrubá miera migrácie** je úhrn prisťahovaných a vysťahovaných na 1000 obyvateľov stredného stavu územnej jednotky za kalendárny rok. Je vyjadrením sociálnej stability populácie územnej jednotky. Hrubá miera migrácie sa počíta podľa vzorca:

$$hmi_t = \frac{I_t + E_t}{\bar{S}_t}$$

Migračné saldo (čistá migrácia, čistý prírastok migráciou) je rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vysťahovaných na územnom celku. Spolu s prirodzeným prírastkom tvorí základ pre bilanciu obyvateľstva. V prípade, kedy prevažuje počet prisťahovaných je migračné saldo pozitívne a dochádza k migračnému rastu, v opačnom prípade ide o migračný úbytok. Migračné saldo sa počíta podľa vzorca:

$$ms_t = I_t - E_t$$

Index migračného salda (index atraktivity, index efektivity) je pomer migračného salda a obratu migrácie. V rozmedzí -1,0 až 1,0 ukazuje efektívnosť migrácie. V prípade hodnoty -1,0 sa obyvatelia z daného územia sťahovali bez toho, aby sa niekto prisťahoval. Hodnota 1,0 je prípadom, kedy sa obyvatelia na územie sťahovali a nikto sa nevysťahoval. Index je taktiež charakteristikou ekonomických podmienok, keďže

migrácia na ne reaguje, nereaguje však na absolútny počet migrantov. Index efektivity sa počíta podľa vzorca:

$$iem_t = \frac{I_t - E_t}{I_t + E_t}$$

Hrubá miera migračného salda (prírastku) je vyjadrením migračného salda na 1000 obyvateľov stredného stavu. Komplikáciou je, keď sa medzinárodný imigrant prihlási v novej krajine pobytu a neodhlási sa v predchádzajúcej.

Migračný pomer je podiel počtu prisťahovaných k počtu vystávaných v kalendárnom roku. Hrubá miera imigrácie je vyjadrením počtu prisťahovaných na 1000 obyvateľov stredného stavu. Hrubá miera emigrácie vyjadruje počet vystávaných na 1000 obyvateľov stredného stavu (PALÁT, 2013).

1.2.1.1 Reintegrácia

Pre ľudí je často psychicky náročné opustiť vlastnú krajinu, keď sú k tomu nútení a zároveň sa zaradiť do spoločnosti v novej krajine. Po určitej dobe sa objaví možnosť vrátiť sa do pôvodnej krajiny po tom, čo sa situácia v krajine stabilizovala a príčiny odchodu už nie sú viditeľné. V takýchto prípadoch často migranti riešia otázku, či zostať alebo sa vrátiť. V tomto prípade však opätovne hrozí nebezpečenstvo kultúrneho šoku, ktorý nastáva pri opustení krajiny a presťahovaní sa do neznámej, prvá krajina sa však po rokoch zmien taktiež stáva pre migranta neznámou. Ľudia sa v takýchto prípadoch rozhodujú hlavne na základe dĺžky pobytu mimo domovskej krajiny a vývinu doma a situácie vo svete. Ak je migrant zákonne bezúhonný, prípadný návrat do domovskej krajiny je len jeho slobodným rozhodnutím, nie povinnosťou (ŠPETKO, 2002).

1.2.2 Humanitárna pomoc

Cieľom humanitárnej pomoci je (PRINCOVÁ, 2015) záchrana ľudských životov, ochrana ich dôstojnosti počas a po krízach spôsobených ľudskou činnosťou alebo prírodnou katastrofou a posilnenie pripravenosti na podobné situácie. Medzi hlavné princípy poskytovania humanitárnej pomoci patrí:

- *ľudskosť* spojená so záchranou životov a zmiernením utrpenia ľudí nech je to potrebné kdekoľvek,
- *nestrannosť* prejavená pomocou všade, kde to je potrebné bez diskriminácie medzi postihnutými osobami,
- *neutralita* vyjadrená nepridaním sa na žiadnu stranu konfliktu, ak sa jedná o takúto situáciu,
- *nezávislosť* alebo autonómia humanitárnych organizácií od politických, ekonomických, vojenských či iných vplyvov (globalhumanitarianassistance.org).

Humanitárna pomoc je obvykle poskytovaná krátkodobo (PRINCOVÁ, 2015), kým postihnutá oblasť nie je po určitej momentálnej kríze v stave samostatného fungovania aspoň z väčšej časti. Najčastejšie sú zásahy humanitárnych organizácií potrebné v prípade zemetrasení, záplav, hladomoru a ozbrojených konfliktov. Hlavnú úlohu pri poskytnutí pomoci v týchto situáciách zohráva rýchlosť, správne zhodnotenie situácie na postihnutom mieste a dostatočné množstvo finančných prostriedkov v prvej fáze pomoci. Medzi aktivity humanitárnej pomoci patrí:

- zabezpečenie obydľí (dočasné prístrešia, stany),
- distribúcia potravín
- zabezpečenie pitnej vody a základných hygienických podmienok,
- distribúcia liekov,
- poskytnutie oblečenia,
- zabezpečenie lekárskej starostlivosti,
- vybudovanie utečeneckých táborov,
- prechodné školské vyučovanie,
- psychologická pomoc obetiam.

Následne sa humanitárna pomoc sústreďuje (PRINCOVÁ, 2015) na obnovu zasiahnutej oblasti z ekonomického hľadiska a obnovu infraštruktúry, organizujú sa verejnoprospešné práce, upratovanie trosiek, obnova zničených budov ako sú napríklad zdravotnícke strediská, školy a škôlky. Pri poskytovaní pomoci sa organizácie snažia

zapojiť do činnosti miestnych ľudí, aby si pomáhali hlavne sami a neboli pasívnymi príjemcami pomoci. Materiálna pomoc je poskytovaná dvomi spôsobmi, je nakupovaná centrálnne alebo si príjemcovia pomoci nakupujú sami na miestnych trhoch s použitím finančných prostriedkov od humanitárnych organizácií (clovekvtsni.cz).

1.2.3 Potravinová bezpečnosť

Potravinová bezpečnosť sa definuje (STACHOWIAK, 2003) ako prístup všetkých ľudí k dostatočnému množstvu bezpečných a výživných potravín pre zachovanie bezpečného a zdravého života. Tento prístup by mal byť zachovaný z fyzického a ekonomického hľadiska, mali by byť naplnené potreby a preferencie ľudí.

Potravinová bezpečnosť je postavená na štyroch pilieroch:

- *dostupnosť potravín* – potrebné množstvo potravín dostupné pravidelne,
- *prístup k potravinám* – potrebné zdroje k zabezpečeniu výživnej stravy,
- *využitie potravín* – vhodné využitie na základe znalostí základnej výživy a starostlivosti, využitie vody a hygienických zariadení,
- *rozvoj účinnosti krízovej prevencie a krízového riadenia* (europa.eu).

Potravinová bezpečnosť sa spája s trvale udržateľným rozvojom, so zdravím, s trvale udržateľným ekonomickým rozvojom, životným prostredím a obchodom. V spojitosti s ňou sa debatuje o štyroch hlavných témach. Podľa prvej z nich je na svete dostatok potravín pre všetkých, problémom je však distribúcia potravín. Druhá téma sa týka potrieb v budúcnosti, či súčasné množstvo produkcie bude postačujúce. Treťou riešenou témou je otázka národnej potravinovej bezpečnosti, či je prvoradá alebo to už vďaka globálnemu obchodu tak nie je (who.int).

Súčasťou potravinovej bezpečnosti je aj zabezpečenie toho, že ľudia, ktorí pestujú, spracovávajú, transportujú či servírujú potraviny majú adekvátnu mzdu pre slušný život. Prístup k potravinám je spojený so zásobovaním potravinová bezpečnosť z veľkej časti závisí od zdravého a udržateľného potravinového systému. Súčasťou potravinového systému je výroba, spracovanie, distribúcia, marketing a konzumácia potravín.

Udržateľný potravinový systém sa zameriava na tri oblasti:

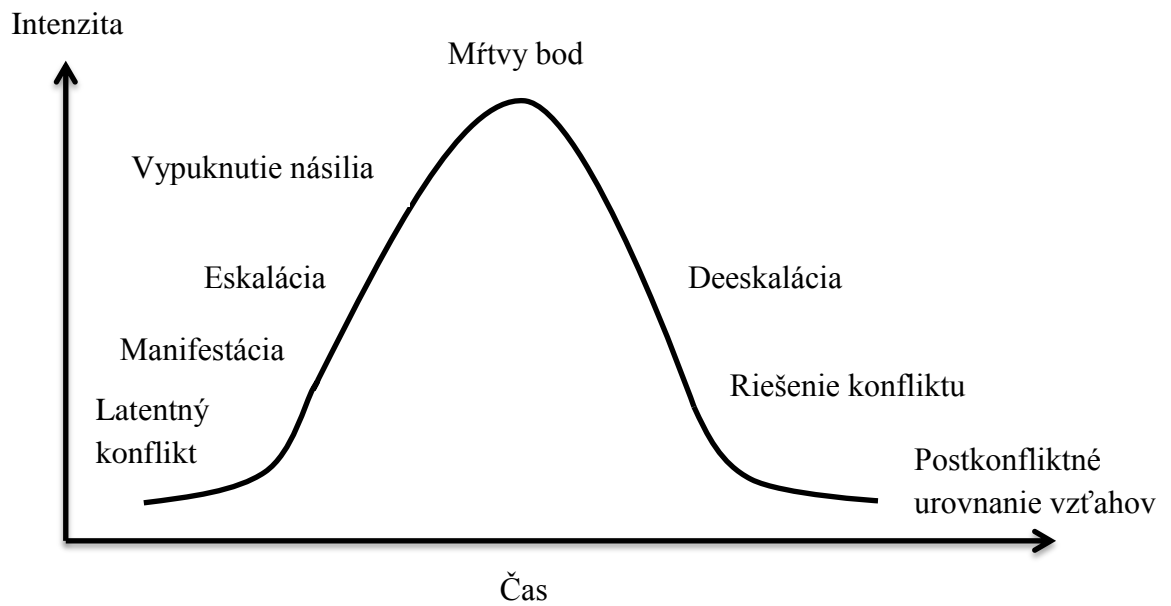
- *environmentálne zdravie* – produkcia potravín a zásobovanie neohrozuje pôdu, vzduch a vodu v súčasnom období ani pre budúce generácie,
- *ekonomická vitalita* – ľudia, ktorí jedlo produkujú majú zabezpečené mzdy pre slušné živobytie, na základe čoho produkcia môže pokračovať,
- *ľudské zdravie a sociálna spravodlivosť* – veľký význam sa pripisuje rozvoju a zdraviu komúní, potraviny musia byť prístupné fyzicky aj ekonomicky dôstojným spôsobom (foodsecuritynews.com).

1.3 Teória postkonfliktného vývoja

Konflikty ako sociálne procesy majú vlastnú dynamiku, vlastné fázy a intenzitu. To ovplyvňuje nástroje a stratégie strán konfliktu, ako aj možné riešenia konfliktu. Za základné fázy konfliktu sú považované:

- 1) latentný konflikt,
- 2) manifestácia konfliktu,
- 3) eskalácia konfliktu,
- 4) mŕtvy bod konfliktu,
- 5) deeskalácia konfliktu,
- 6) riešenie konfliktu,
- 7) postkonfliktné urovanie vzťahov (obrázok 2).

Podľa výskumov skúmajúcich konflikty bolo dokázané, že konflikt nemusí vždy prejsť všetkými spomínanými fázami. Môže nastať aj prípad, v ktorom sa konflikt nachádza v jednej fáze po desaťročia alebo sa vracia späť do predchádzajúcich fáz (WAISOVÁ, 2011).

Obrázok 2: Dynamika a fázy konfliktu (WAISOVÁ, 2008; upravené)

Po ukončení násilia nasleduje povojnová obnova, ktorá je ukončená po normalizácii situácie. V tejto fáze je vytvorená štruktúra vládnutia, ekonomický systém a sú všeobecne akceptované odsúhlasené normy jednania.

Pojem postkonfliktná rekonštrukcia označuje dlhodobý proces, ktorý začína ukončením ozbrojeného konfliktu a jeho cieľom je budovanie stability a prevencia vypuknutia ďalšieho násilia. V niektorých prípadoch je súčasťou postkonfliktnej rekonštrukcie budovanie nového politického systému a zmena spoločenských a hospodárskych vzťahov z obdobia pred konfliktom. V súvislosti s budovaním mieru je autormi často zdôrazňované, že existujú dva druhy mieru. V prípade negatívneho mieru síce absentuje ozbrojené násilie, stále je však prítomné štrukturálne a inštitucionálne násilie. Medzi formy štrukturálneho násilia patrí napríklad vykorisťovanie v ekonomike, je spôsobené nerovnomerným rozdeľovaním zdrojov, ktoré je nutné zmeniť pre dosiahnutie trvalého mieru. Pozitívny mier je charakteristický efektívnou spoluprácou aktérov, odstránením štrukturálneho a inštitucionálneho násilia, liberalizácia a demokratizácia v oblasti

politiky, podpora občianskej spoločnosti v štáte a postupné zvyšovanie blahobytu občanov (WAISOVÁ, 2008).

V prvej polovici 90. rokov 20. storočia vypuklo mnoho regionálnych konfliktov a občianskych vojen, čo vyvolalo u mnohých štátov aj medzinárodných organizácií úpravu nástrojov v rámci politiky a bezpečnosti. Na základe zvýšenej pozornosti venovanej povojnovej rekonštrukcii a budovaniu mieru vznikla reforma prístupu k riešeniu ozbrojených konfliktov. Generálny tajomník OSN Butrus Butrus-Ghálí opísal tento prístup v roku 1992 vo výročnej správe Agenda pre mier. V tomto a ďalších dokumentoch, ktoré správu dopĺňujú sa píše, že „s koncom studenej vojny sa situácia v medzinárodných vzťahoch zmenila a OSN ... by sa mala predovšetkým sústrediť na preventívnu diplomaciu a ďalšie nástroje prevencie násilných konfliktov, nemala by však ani zabúdať ... na povojnovú rekonštrukciu oblastí, ktorá je dôležitou podmienkou udržania mieru a stability“. Podľa Agendy pre mier je povojnová obnova a budovanie mieru „komplexný prístup, ktorého pomocou identifikujeme a podporujeme štruktúry, ktoré majú schopnosť konsolidovať mier a rozšíriť pocit dôvery a blahobytu medzi ľuďmi. Povojnové budovanie mieru môže zahŕňať odzbrojenie pôvodne znepriatelených bojujúcich strán a obnovenie poriadku, likvidáciu zbraní, repatriáciu utečencov, obnovu bezpečnostných síl vrátane dočasného vyslania poradcov a odborného výcviku, monitorovanie volieb, ochranu ľudských práv, reformu a posilnenie vládnych inštitúcií a podporu formálnych a neformálnych procesov politickej participácie“. V dokumente je taktiež zakotvené, že cieľom povojnového budovania mieru je prevencia obnovenia násilia hneď po ukončení vojny, teda v období približne 1-3 rokov, maximálne piatich rokov.

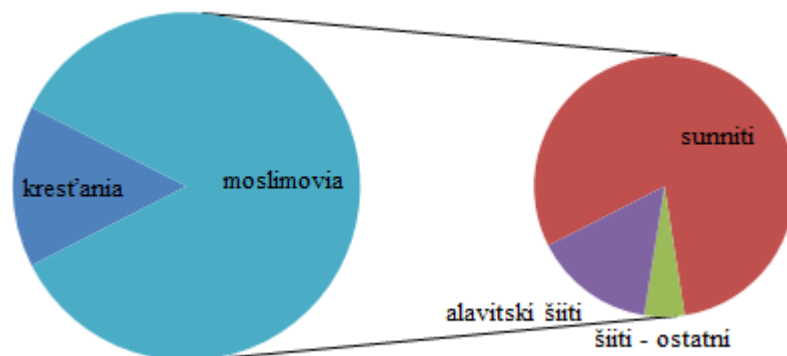
V druhej polovici 90. rokov bolo pôvodné vymedzenie povojnovej rekonštrukcie a budovania mieru rozpracované ďalším generálnym tajomníkom OSN Kofim Annanom, podľa ktorého „kľúčovou súčasťou aktivít je demobilizácia a demilitarizácia, inštitucionálne reformy, transformácia právneho, policajného a súdneho, monitorovanie dodržiavania ľudských práv, volebné reformy a podpora sociálneho a ekonomického rozvoja“.

OSN a jej generálni tajomníci značne prispeli ku teoretickej konceptualizácii postkonfliktnej rekonštrukcie, tá však bola ovplyvnená aj skúsenosťami, ktoré nadobudli členské krajiny a agentúry OSN pri realizácii rozvojových projektov a afrických krajinách, kde sa ukázalo spojenie medzi úrovňou bezpečnosti a rozvoja. Od počiatku 90. rokov sa začali vojenské misie OSN, ktorých úlohou bolo zabezpečiť po ukončení konfliktu bezpečnosť, humanitárnu pomoc a rozvojové projekty. To malo veľký prínos k postupnému spojeniu výkonu civilných a vojenských aktivít v rámci mierových misií (WAISOVÁ, 2008).

2 Praktická časť

2.1 Stručná charakteristika Sýrie

Sýria, oficiálnym názvom Sýrska arabská republika je štátom Blízkeho východu a hraničí s Tureckom, Irakom, Jordánskom, Izraelom a Libanonom. Jej hlavným mestom je Damašk. Podľa údajov z roku 2010 má Sýria 22,198 miliónov obyvateľov, z ktorých viac ako 80% tvoria Arabi, zvyšných 20% Kurdi, Arméni a Turci. 85% obyvateľstva tvoria moslimovia a zvyšní obyvatelia sú kresťania. Z moslimov prevládajú sunniti s 80%, ostatných 20% tvoria šiiti, z ktorých je 75% alavitských šiitov (news.xinhuanet.com). Sunniti a šiiti sú dve hlavné vetvy islamu, ktoré sa líšia na základe následníctva proroka Mohameda v 7. storočí. Príslušníci oboch vetiev sa zhodujú v množstve teologických otázok, avšak rozdiely sú v ich vnímaní náboženstva, čo pre nich znamená byť moslimami a na čo v živote kladú väčší dôraz (patheos.com). Náboženské zloženie v Sýrii zobrazuje obrázok 3.

Obrázok 3: Náboženské zloženie Sýrie (vlastný návrh)

2.1.1 Vzťah medzi politikou a islamom

V krajinách Blízkeho východu existujú rôzne typy vzťahov medzi politikou a islamom. Sýria patrí medzi krajiny, v ktorých prevláda islam, ale nie je štátom nariadeným náboženstvom a legislatíva v štáte je oddelená od náboženstva. Sýria sa radí medzi

krajiny, v ktorých sekulárna vláda potlačila islamskú opozíciu, čoho následkom bolo posilnenie autoritatívnych režimov.

Sýria patrí medzi krajiny, ktoré boli v minulosti po dlhú dobu kolonizované západnými veľmocami. V takýchto krajinách sú dnes prejavy politického islamu silnejšie. Následky kolonizácie sa prejavili v troch smeroch: negatívny postoj voči Západu a jeho kultúre, odmietanie hodnôt diktovaných koloniálnymi veľmocami viedlo k útokom proti islamu a jeho zvykom, vlády nastupujúce po získaní nezávislosti mali byť zamerané na islam, ako prvok, ktorý má spájať spoločnosť (MAITAH, 2010).

2.1.2 Strana Baas a Baššár al-Asad

Najsilnejšiu pozíciu v krajine zastáva strana Baas, sekulárna strana, v ktorej sa kombinujú myšlienky ideológie socializmu s arabským nacionalizmom a panarabizmom (politický smer sa nazýva baasizmus). Kľúčovou osobou pri zakladaní strany v roku 1947 v Damašku bol Michel Aflak zo Sýrie. Podľa krajiny pôsobnosti sa strana rozdelila (do Libanonu, Jemenu, Jordánska, Iraku a Sýrie) a v Sýrii a Iraku si získala monopolistickú pozíciu v rámci politickej moci. Súčasným formálnym predsedom strany je Baššár al-Asad, prezident Sýrie (ČEJKA, 2007).

Baššár al-Asad sa stal prezidentom v roku 2000 a s nástupom jeho vlády prišli reformy, ktoré mali zabezpečiť politickú otvorenosť a slobodu tlače a prejavu (tzv. damašská jar.) Tieto reformy sa však dotkli ekonomickej sféry namiesto tej politickej a mali prispieť k bohatstvu a rozvoju súkromného vlastníctva. Výsledkom ďalšieho vývoja došlo k vytvoreniu ideológie naklonenej najvyššej triede spoločnosti, ktorá bola nepriateľská pre verejnosť, demokraciu aj islam. K nestabilite v Sýrii výrazne prispeli aj vlny utečencov z Iraku prichádzajúcich do krajiny od roku 2003, čo malo vplyv na ekonomiku a zvyšovanie nákladov na život, problémy nastali pri zaisťovaní služieb a infraštruktúry (fsvucm.sk).

2.2 Dôvody vzniku konfliktu

Hlavnou príčinou vzniku konfliktu, ktorý vyústil do sýrskej občianskej vojny, bola nespokojnosť občanov s vládou strany Baas, autoritárskym režimom prezidentského

rodu a s výraznou nerovnomernosťou v rozdelení majetku a príležitostí, ako aj postavením elít a ostatného obyvateľstva. Elity v tejto krajine sú tvorené sekulárne naladenými alavitmi, sunnitmi a kresťanmi, ktorí sú zástancami režimu. Zvyšok obyvateľstva tvoria sunniti, ktorých zmýšľanie je väčšinou konzervatívne.

V tomto kontexte proti sebe stojí podpora sunny tradičnými sunnitskými štátmi ako je Turecko a Saudská Arábia a štáty, ktoré sú za zachovanie alavitského režimu v Sýrii, hlavne Irán a Irak. Zámerom sunnitských štátov je vytvoriť súvislý pás takýchto štátov od Severnej Afriky k Turecku na severe a Arabskému polostrovu na juhu, pričom sľubujú príležitosti pre investície a zvyšovanie politického vplyvu.

V prípade Iránu a z časti Iraku ide hlavne o uchovanie výhod, ktoré vyplývajú zo sýrskeho režimu. Irán má veľký vplyv v Libanone, odkiaľ priamo presahuje do Izraela. Ďalším z dôvodov je ekonomická spolupráca a taktiež poloha Sýrie, ktorá symbolicky delí pás sunnitských krajín tzv. šiitskou horizontálou, ktorá vedie od Iránu cez Irak a Sýriu do Libanonu.

Z pohľadu geopolitiky sa táto problematika týka aj šiitských menších žijúcich na území sunnitských krajín, či svetových mocností, ktoré by mohli o danom území uvažovať strategicky. Na medzikontinentálnej úrovni je územie významné vďaka strategickým projektom v oblasti energetiky (KRÁTKÝ, 2013). Názory mnohých analytikov presadzujú myšlienku, že vojna v Sýrii je plánom ako využiť toto územie na vybudovanie plynovodu cez štáty Perzského zálivu do Európskej únie a tak sa vyhnúť závislosti na ruských dodávkach energie. Katar od roku 2009 buduje plynovod vedúci cez Sýriu do Turecka, pričom sú známe informácie o finančnej podpore povstalcov zo strany Kataru. Tak si má tento štát budovať lojalitu rebelov, aby si zabezpečil vplyv v krajine po zvrhnutí Asada (hlavnespravy.sk).

S vládou súčasného prezidenta Baššára al-Asada s počiatkom v roku 2000 nastali reformy a tzv. damašská jar. Tieto reformy sa zo strany staršej politickej generácie nestretli s podporou, jej vplyv sa však Asadovi podarilo obmedziť na minimum už v prvých rokoch jeho vlády. Jeho vláda však priniesla taktiež zvyšovanie korupcie, nezákonného obchodu a čierneho trhu.

Snaha priblížiť sa životu elít v tejto krajine vyústila k zameraniu sa na osobný úžitok, čo viedlo k rade negatívnych dôsledkov. Hranice krajiny sa stávali čoraz priepustnejšími, migrácia sa stala neriadenou, rôzne zahraničné skupiny nekontrolovane pôsobili na území štátu. Takto bolo vytvorené prostredie pre presadzovanie radikalistických a extrémistických myšlienok priamo zvnútra – cez armádu, administratívne a bezpečnostné zložky krajiny (KRÁTKÝ, 2013).

2.3 Vývoj konfliktu

2.3.1 Manifestácia

Začiatok roka 2011 bol obdobím tzv. arabskej jari. V štátoch Blízkeho východu sa odohrávali protesty proti vládam, povstania a demonštrácie ozbrojených rebelov, ktorých výsledky ostávajú medzi pozorovateľmi spornými (middleeast.about.com). Predstavitelia Sýrie sa od týchto udalostí dištancovali a prehlasovali, že na ich území k podobným udalostiam nedochádza. Potom však došlo k incidentu na južnej časti územia krajiny, kde skupina mladých ľudí napísala na dom v Dar^á graffiti nápis „Prišiel rad na teba, doktor“. Po tejto udalosti došlo k násiliu zo strany bezpečnostných zložiek a k mučeniu členov skupiny. Akciu viedol veliteľ bezpečnostných zložiek Átif Nadžíb, ktorý je bratrancom prezidenta a guvernér Fajsal Kalthúm, ktorý bol následne odvolaný.

Reakcie na tento incident boli negatívne a situácia sa vystupňovala od udalostí ako napríklad „Deň hnevu“ k mobilizácii ilegálnych zásob zbraní, k čomu došlo na území celej krajiny, ale hlavne v mestách Damašk, Homs, Hamá, Džizr aš-Šughúr, Idlib a Dar^á. Vďaka nekontrolovaným hraniciam a korupcii sa do krajiny ľahko dostával ilegálny arzenál a to hlavne z juhu od jordánskej hranice, zo západu, kde bolo dôležité mesto Zabadání a severnejšie Qusajr, zo severu – okolie Aleppa, ale aj z východu, kde bolo dôležité iracké pohraničie.

Nepokoje sa začali v roku 2011, ktorý bol charakteristický určitou snahou oboch strán konfliktu o nájdenie vyhovujúcej formy národného dialógu, čo bolo sprevádzané demonštráciami proti režimu, manifestáciami za zachovanie režimu, organizovaním frakcií na Facebooku, snahou o konsolidáciu opozície v krajine a mobilizáciu

zahraničnej opozície. Časom sa ukázala nejednotnosť opozície a nesúlady v rámci celého národa v otázke, či je nutné eliminovať režim v krajine.

Na námestí Nových hodín v Homse sa každý deň konali sunnitské modlitby, na námestí Umajjvcov v Damašku sa odohrávali manifestácie za zachovanie režimu. Územie okolo druhého hlavného damaškého námestia susediaceho hlavne so sunnitskými štvrťami Zamalká, Harastá a Qábún siahajúcimi po okraj mesta podliehalo bezpečnostným opatreniam kontrastne k udalostiam na prvom spomínanom námestí. Tieto oblasti sa časom stali hlavnými sídlami odporu voči režimu na lokálnej úrovni.

Po dlhú dobu nebolo možné dohodnúť sa, čo viedlo k rozširovaniu a zvyšovaniu násilia ako napríklad silné zásahy voči pokojným demonštrantom či zatýkanie ako preventívne opatrenie, násilie bolo podporované aj stále sa zvyšujúcim ozbrojovaním (KRÁTKÝ, 2013).

2.3.2 Eskalácia

V roku 2012 sa začali rozvíjať opozičné aktivity, rebeli nadobudli úspechy, strategicky dôležité miesta boli zabraté a krajina sa rozdelila na enklávy pod kontrolou a mimo kontroly vlády. V tomto roku režim utrpel obrovské straty, zároveň sa však dá považovať za vyvrcholenie a teda koniec úspechov opozície (KRÁTKÝ, 2013).

18. júla 2012 došlo k bombovému atentátu na účastníkov schôdzky bezpečnostných predstaviteľov v Damašku. O život prišiel sýrsky minister obrany Dáud Radžha, jeho námestník Ásif Šaukat (švagor prezidenta Asada) a minister vnútra Muhammad Ibráhím Šaar. Pre sýrsky režim bola táto udalosť veľkou ranou a armáda zareagovala prehlásením, že je ešte viac odhodlaná potláčať všetky formy terorizmu. Za atentátnika bol označený telesný strážca z blízkeho okruhu prezidenta (lidovky.cz).

Tento rok bol pre sýrsky režim úspešný, pretože dokončil čistku a obnovu kádrov, aktivizoval medzinárodných spojencov a využil podporu Ruska a Číny. Do nasledujúceho roku režim prichádzal istý armádnymi kádrami, s plánmi prejsť do ofenzívy s jasnými cieľmi a s voľnými rukami so súhlasom medzinárodných spojencov (KRÁTKÝ, 2013).

Začiatkom roka 2013 prezident Asad predstavil v opere hlavného mesta mierový plán pre Sýriu. Ponúkol možnosť národného dialógu, referenda o novej ústave a parlamentné voľby, pričom odmietol vyjednávanie s opozíciou a vyhol sa diskusii o svojej rezignácii. Vo svojej reči taktiež vyzval národ k totálnej mobilizácii a vyjadril názor, že podľa neho musí každý občan prispieť v boji o svoju domovinu. Rebeli odmietli Asadovu ponuku na politický dialóg a on ich označil za „gang kriminálnikov“ a „bábky Západu“ (middleeast.about.com).

Dôstojníci, ktorým sa nedalo dôverovať boli nahradení spoľahlivými. Atentáty na zástancov režimu sa neskončili a k samovražednému atentátu na duchovného Mohamada Saíd Ramadán al-Bútího došlo v marci 2013. Útok sa odohral v mešite v Damašku a zomrelo pri ňom 42 ľudí, pričom desiatky ďalších boli zranené. Al-Bútí bol najvýznamnejším provládnym sunnitským duchovným v Sýrii a vo svojich kázňach kritizoval povstalcov a vyzýval ľudí k vstupu do sýrskej armády. Podľa jeho názoru sa Sýria stala terčom všeobecného spiknutia, čo prehlásil aj v televízii (eretz.cz). Opozícia čelila nejednotnosti zvnútra, bola napojená na teroristov a to hlavne vďaka účasti organizácií al-Nusra¹ a Islamský štát v Iraku a Levante². Do boja proti sýrskej opozícii sa zapojili iránske jednotky Pásdárán³ a príslušníci libanonského Hizballáhu⁴ na základe možných dôsledkov sunnitskej podpory sýrskej opozície.

V roku 2013 došlo k obnoveniu disciplíny v armáde so spoľahlivým vedením a k určaniu stratégie - očisťovania horizontály Aleppo – Dar'á. Účasť spojencov sýrskeho režimu sa prejavila hlavne pri akciách ako boj o Qusajr (KRÁTKÝ, 2013). Mesto Qusajr je hlavným zásobovacím spojením povstalcov medzi Homsom a Libanom, jeho poloha je zobrazená v prílohe č. 1. Prebiehali tu pouličné boje, v ktorých boli zapojení aj bojovníci z Libanonu. Na území Sýrie tak paradoxne proti

¹ **Al-Nusra** je organizácia, ktorej cieľom je zvrhnutie režimu prezidenta Asada a transformácia Sýrie na sunnitský islamský štát, avšak bez pomoci iných islamských skupín (web.stanford.edu).

² **Islamský štát v Iraku a Levante** je radikálna sunnitská organizácia presadzujúca najtvrdšiu podobu islamského práva šaría, niekedy označovaná aj ako Islamský štát v Iraku a Sýrii, od júna 2014 pôsobí pod názvom Islamský štát (tema.novinky.cz).

³ **Pásdárán** sú iránske revolučné jednotky, ktoré poskytujú tréning a podporu teroristickým skupinám v regióne (globalsecurity.org).

⁴ **Hizballáh** je libanonská šiítska politická a vojenská organizácia západom považovaná za teroristickú organizáciu, v arabskom svete označovaná ako politická strana. Sponzorovaná je z veľkej časti z Iránu (forum.valka.cz).

sebe bojovali libanonskí sunniti medzi povstalcami proti libanonským šiitom v hnutí Hizballáh podporujúcom ofenzívu armády (politicamundi.blogspot.cz).

V auguste 2013 došlo v sýrskej Ghúte (predmestie Damašku) k útoku s použitím chemických zbraní. Plyn, ktorý bol pri útoku použitý sa v najväčšej koncentrácii udržoval v podzemí, kde sa ľudia automaticky ukrývali, keď došlo k bombardovaniu. Po útoku bolo ošetrovaných asi 3600 ľudí a konečný počet úmrtí bol 355. Podľa povstalcov za útokom stála armáda prezidenta, ktorý zase naopak obvinil povstalcov. Na strane povstalcov však stáli západné mocnosti, ktoré hrozili vojenským zásahom a donútili režim k likvidácii chemických zbraní. Za tento útok nebol potrestaný nikto, keďže do centra záujmu sa po určitom čase ako hlavný nepriateľ USA dostal Islamský štát, ktorého činnosť je ostro kritizovaná prezidentom USA Barackom Obamom. Islamský štát sa teda stal spoločným nepriateľom USA a Asada, keby však svoje sily proti nemu spojili, popreli by doterajšie smerovanie svojej zahraničnej politiky. Sýrski obyvatelia po chemickom útoku očakávali zásah západných mocností a keď k nemu nedošlo, mnohí z nich sa pripojili k extrémistickým skupinám. Vraždenie civilistov v Sýrii Islamským štátom stále neskončilo (zpravy.idnes.cz).

2.3.3 Smerovanie k fáze mŕtveho bodu

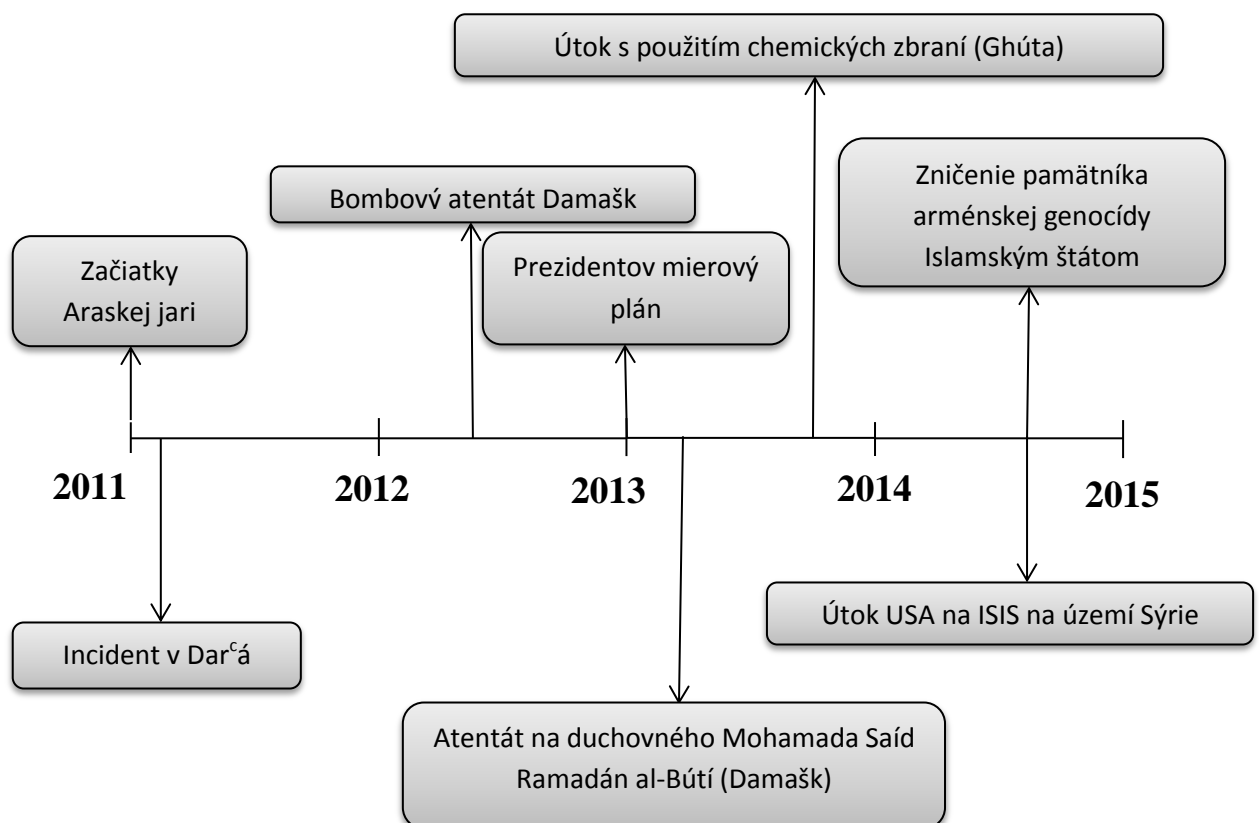
V septembri 2014 radikáli z Islamského štátu zničili pamätník obetí arménskej genocídy, ktorý je pútnickým miestom kresťanov zo Sýrie aj Libanonu. Dôvodom malo byť, že stavba odporovala výkladu islamu. Ohľad na historické a archeologické pamiatky však neberú ani vládne sily, ktoré taktiež poškodili mnohé z nich (zpravy.idnes.cz).

Počas septembra 2014 došlo taktiež k vstupu USA do vojny, ktorej sa po dlhú dobu snažili vyhnúť. Útoky zo vzduchu na Islamský štát rozšírili z Iraku aj na územie Sýrie, na východ krajiny, ktorý je kontrolovaný Islamským štátom. Medzi spojencov v Sýrii USA označili Saudskú Arábiu, Spojené arabské emiráty, Jordánsko, Bahrajn a Katar. Opozícia je v tomto čase oslabená po bojoch proti Asadovi a Islamskému štátu. Američania stále nechcú spolupracovať s Asadom, aj keď majú spoločného nepriateľa. Asadova armáda však nie je dostatočne silná na obsadenie východu Sýrie. Otázkou je,

či údery v Sýrii pomôžu viac Asadovi alebo opozícii. Rusko a Irán nedovolia, aby režim padol, naopak Americký Kongres schválil podporu povstalcov (zpravy.aktualne.cz).

Odpoveďou na otázku, prečo konflikt v Sýrii trvá tak dlho a prečo doteraz neriešila situáciu Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov (OSN) je politický vplyv. Čína a Rusko nesúhlasia so zasiahnutím do vnútorných nepokojov v suverénnej krajine, aj napriek medzinárodnej podpore intervencie. Právo veta týchto štátov v tomto prípade zabraňuje nastoleniu medzinárodnej spravodlivosti a tento prípad poukazuje na nedostatky v praktikách Bezpečnostnej rady OSN (opendemocracy.net).

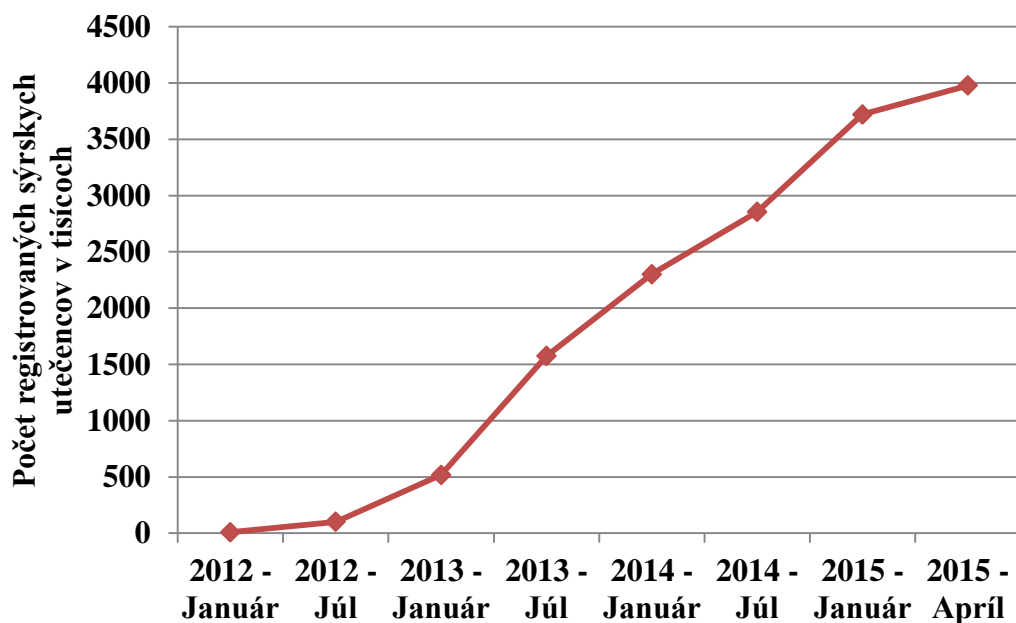
Popisované udalosti konfliktu prehľadne zobrazuje schéma na obrázku 4.

Obrázok 4: Schéma priebehu konfliktu v Sýrii (vlastný návrh)

2.4 Humanitárna kríza

Podľa údajov z roku 2014 pomoc v Sýrii potrebuje približne 10,8 miliónov obyvateľov, 6,45 miliónov osôb je vnútorne vysídlených, 4,6 miliónov ľudí nachádzajúcich sa na miestach s náročnou dostupnosťou potrebuje humanitárnu pomoc a počet obetí konfliktu je 191 369 (syria.unocha.org). Počet detí ovplyvnených nepokojmi je 5,5 miliónov a utečencov vysídlených do okolitých krajín je takmer 4 milióny. Stúpajúci počet utečencov zobrazuje obrázok 5. Najväčším poskytovateľom humanitárnej pomoci sú od začiatku konfliktu Spojené štáty americké, ktoré doposiaľ darovali viac ako 2,9 miliárd dolárov. Pomoc sa týka najmä distribúcie potravín v rámci štátu, ale aj utečencom v okolitých krajinách, ďalej poskytnutia prístrešku, teplého miesta na prežitie zimy a teplého oblečenia (usaid.gov).

Obrázok 5: Graf počtu registrovaných utečencov zo Sýrie (vlastné spracovanie podľa UNHCR)

Civilní obyvatelia sú odrezaní od prívodu pitnej vody, elektriny a dodávok liekov a to hlavne na územiach obsadených rebelmi. Pracovníci Červeného kríža, ktorí poskytovali humanitárnu pomoc na zasiahnutých územiach hovorili o absolútnej devastácii

a deštrukcii a poskytovaná pomoc na zasiahnutých miestach nie je dostatočná, keďže sa nároky stále zvyšujú. Porušovanie ľudských práv je monitorované na oboch stranách konfliktu (huffingtonpost.com).

Sýriu denne opúšťajú obyvatelia a uchylujú sa do okolitých štátov, priemerne za deň Sýriu opustí aj 5 000 ľudí. Najväčšie utečenecké tábory sú v Libanone, v Jordánsku a v Turecku. Tieto vlny utečencov sú veľkou príťažou pre spomínané krajiny a prispievajú k narušeniu stability v regióne (huffingtonpost.com).

2.4.1 Organizácie podieľajúce sa na pomoci v Sýrii

Medzinárodné organizácie zapojené do riešenia humanitárnej krízy pripisujú významnú úlohu krajinám hostujúcim najväčší počet utečencov. Preto bolo v októbri 2013 Úradom vysokého komisára OSN pre utečencov zorganizované stretnutie s predstaviteľmi Jordánska, Libanonu, Turecka, Iraku a Egypta, ktorého cieľom bolo spoločne nájsť vhodný spôsob riešenia krízy. O mesiac neskôr OSN zvolala strategické stretnutie, kde boli prezentované postoje ku kríze a zámery ako reagovať na potreby hostujúcich krajín popri naplnení základných potrieb utečencov (LABBÉ, 2013).

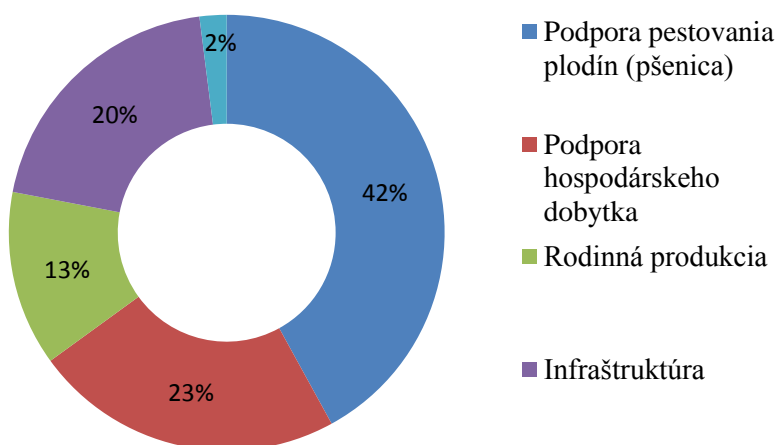
2.4.1.1 Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo

Hlavnou prioritou Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (Food and Agriculture Organization, FAO) v Sýrii je obnovenie poľnohospodárskej činnosti a domácností na jej území. Organizácia s pomocou svojich partnerov pracuje na posilňovaní potravinovej bezpečnosti a pomoci inštitúciám, domácnostiam a komunitám v Sýrii, ale aj v jej susedných krajinách (Jordánsko, Irak, Libanon a Turecko), do ktorých sa uchylujú utečenci. Okrem potravinovej bezpečnosti je cieľom taktiež zlepšenie v oblasti zamestnanosti, ekonomického rastu, prírodných zdrojov a sociálnej súdržnosti. Najvyššiu prioritu má zlepšenie prístupu k výžive a príjmom pre tie najzraniteľnejšie rodiny. FAO pomáha v Sýrii a okolitých krajinách pomocou rôznych prostriedkov. Napríklad dodávaním osiva poskytuje možnosť sýrskym farmárom nakŕmiť ich rodiny až na obdobie jedného roka. Možnosti zabezpečiť rodine príjmy sú ponúkané v programoch zameraných na opravu zničenej infraštruktúry pri farmách. Hospodárske zvieratá sú chránené pomocou veterinárnej starostlivosti a pravidelných

vakcinácií. Od vypuknutia konfliktu v roku 2011 FAO pomohla 134 670 rodinám, ktoré dohromady tvoria 942 000 sýrskych občanov. Medzi darcov patrí Belgicko, Taliansko, Južná Afrika, Švédsko, Švajčiarsko, Veľká Británia, Spojené štáty americké a Úrad OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí (fao.org).

Podľa údajov zistených touto organizáciou až polovica sýrskych obyvateľov čelí nedostatočnej potravinovej bezpečnosti, pričom produkcia obilnín klesla o 50% a krajina stratila 50% hospodárskych zvierat. Poľnohospodárstvo v Sýrii tvorí takmer štvrtinu hrubého domáceho produktu krajiny a hrá dôležitú rolu pri obnovení potravinovej bezpečnosti, podpore ekonomického rastu a ochrane prírodných zdrojov. FAO sa snaží podporiť rodiny pri produkcii vlastných potravín a znížiť ich závislosť na cudzej pomoci (fao.org).

Dotácie od Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo sú rozdelené do piatich častí. Najväčšia časť dotácií je použitá na podporu pestovania plodín, najmä pšenice, ďalej sa najviac dotácií použije na podporu hospodárskeho dobytku a opravu infraštruktúry. Trinástimi percentami dotácií je podporená rodinná produkcia a v neposlednom rade sa dotácie využijú aj na podporu informovanosti o potravinovej bezpečnosti. Rozdelenie dotácií je prehľadne zobrazené na obrázku 6.

Obrázok 6: Rozdelenie dotácií od FAO (fao.org; upravené)

2.4.1.2 Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov

Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR) v Sýrii poskytuje humanitárnu pomoc a pomáha utečencom s financiami nutnými na zabezpečenie liekov, jedla, paliva na kúrenie, oblečenie do chladného počasia. Svojou činnosťou sa snaží pomôcť utečencom a zabrániť tomu, aby sa v zúfalej situácii uchýlili k trestnej činnosti či hľadali bezpečnejšie prostredie na inom mieste (donate.unhcr.org).

Dostupnosť pre distribúciu humanitárnej pomoci na území Sýrie sa znižuje kvôli pretrvávajúcej deštrukcii infraštruktúry a zvyšovaniu násilia. Nastávajú problémy s dodávaním základných zdrojov do domácností, u ktorých je rozsah poškodenia hlavným dôvodom zabraňujúcim naplniť snahy o návrat a reintegráciu obyvateľov. Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov pomáha v rámci plánu SHARP (Syrian Humanitarian Assistance Response Plan) utečencom bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Vo svojej činnosti v Sýrii plánuje pokračovať, keďže sa predpokladá pretrvávanie konfliktu. Pre zaistenie ochrany utečencov a žiadateľov o azyl sú mesačne poskytované finančné príspevky, ktoré sú jednou z priorít pre činnosť v roku 2015. Za kľúčový sa považuje program presídlenia, ktorý by mal byť riešením problému utečencov.

Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov hrá hlavnú úlohu pri ochrane, koordinácii utečeneckých táborov a ich riadení. Úrad taktiež spolupracuje s kľúčovými ministerstvami zapojenými do humanitárnej pomoci v Sýrii, ako sú napríklad Ministerstvo školstva, Ministerstvo zdravotníctva a Ministerstvo sociálnych vecí. Dôležitým partnerom ostáva Sýrsky arabský Červený polmesiac, nevládne organizácie či Detský fond OSN a Svetová zdravotnícka organizácia (unhcr.org).

2.4.1.3 Medzinárodná organizácia pre migráciu

Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration) je organizácia zaoberajúca sa riadením medzinárodnej migrácie, podporou sociálneho a ekonomického rozvoja a zabezpečenia migrujúcich osôb. V prípade sýrskej krízy zabezpečuje financovanie život zachraňujúcich programov, ktoré síce musí byť

doplňované o ďalšie prostriedky, avšak tvorí základ pripravenosti na zhoršenie situácie. Organizácia využíva špecialistov a regionálne tímy, ktoré sa zaoberajú najmä zabezpečením materiálu pre stavbu prístreškov, distribúciou zdrojov, vypracovávaním analýz ľudských potrieb, núdzovou zdravotníckou starostlivosťou, asistenciou pri premiestňovaní utečencov a podporou domácností. Organizácia detašuje množstvo svojich pracovníkov v Sýrii a jej okolitých krajinách, popri tom úzko spolupracuje s OSN, host'ujúcimi vládami a partnerskými organizáciami (data.unhcr.org).

Medzinárodná organizácia pre migráciu pôsobí v mnohých krajinách Blízkeho východu. Medzi aktivity, ktorými sa zaoberá v Iraku patrí stráženie iracko-sýrskej hranice, kde sa nachádza viac priechodov, ktoré ale ostávajú uzavreté. Ďalšou aktivitou na tomto území je zvyšovanie povedomia o ochrane pred ohňom, pričom sú trénovaní vodcovia komún na zachovanie sa pri prípadnom vypuknutí ohňa a prevenciu. O školenia je veľký záujem a vytvárajú sa malé hasičské jednotky. Podpora domácností prebieha pomocou zabezpečenia pracovných príležitostí, čo dodáva utečencom optimizmus a vytvára podmienky pre ich reintegráciu do spoločnosti. V Libanone sa IOM angažuje pri pomoci utečencom s dopravou a premiestňovaním cez libanonské územie, pričom často sú cieľovou skupinou deti. V Turecku sa organizácia zameriava hlavne na transport utečencov, ktorí potrebujú špecializovanú zdravotnícku starostlivosť či sociálne služby, ktoré nie sú poskytované priamo v táboroch. V Jordánsku sa organizácia sústreďuje na transport utečencov, testovanie na tuberkulózu pomocou mobilnej testovacej jednotky a aktivity zvyšovanie povedomia o tejto chorobe (data.unhcr.org).

2.4.2 Utečenecké tábory

Najviac utečencov zo Sýrie sa usadilo na území Libanonu, Turecka, Jordánska a Iraku, veľký počet sa nachádza aj v Egypte. Mapa v prílohe č. 2 zobrazuje počty utečencov v týchto krajinách podľa údajov z roku 2015. Na mape je zobrazené aj umiestnenie utečeneckých táborov a hustota utečencov, ktorá sa zvyšuje s intenzitou červenej farby.

Tabuľka 1 obsahuje počet registrovaných utečencov v jednotlivých spomínaných krajinách v roku 2015. Pri každej krajine je uvedený počet osôb nachádzajúcich sa na území príslušnej krajiny, ktorí čelia nedostatočne zabezpečenej potravinovej

bezpečnosti. Tento počet zahŕňa utečencov zo Sýrie a taktiež ostatné osoby nachádzajúce sa na území jednotlivých štátov.

	Počet registrovaných utečencov (2015)	Počet osôb v krajine s nedostatočne zabezpečenou potravinovou bezpečnosťou (2014)
Turecko	1 758 092	300 000
Libanon	1 196 560	1 700 000
Jordánsko	628 427	710 000
Irak	247 861	290 000
Egypt	133 862	146 000

Tabuľka 1: Počet registrovaných utečencov a osôb s nedostatočne zabezpečenou potravinovou bezpečnosťou (UNHCR)

Pre väčšinu sýrskych utečencov je hlavným zdrojom jedla humanitárna pomoc. Bez pomoci by najviac utrpeli skupiny obyvateľov vyznačujúce sa najvyššou zraniteľnosťou, kam patria domácnosti vedené ženami, deti, staršie a fyzicky postihnuté osoby. Domácnosti utečencov najviac svojich finančných prostriedkov míňajú na zabezpečenie potravín a aj napriek tomu množstvo a nutričná hodnota potravín, ku ktorým majú prístup nie sú dostatočné. Prípady detskej podvýživy boli zaznamenané vo všetkých krajinách, kde sa nachádzajú utečenci zo Sýrie (unhcr.org). Tabuľka 1 zobrazuje počty obyvateľov jednotlivých krajín, ktorých potravinová bezpečnosť je nedostatočná.

2.4.2.1 Turecko

Sýrski utečenci sa na území Turecka zdržiavajú najmä v provinciách Hatay, Gaziantep, Kilis a Urfa, kde sú vytvorené utečenecké tábory. Turecko poskytlo útočisko a ochranu veľkému množstvu utečencov, avšak toto množstvo už dosiahlo hranicu, po ktorú bolo možné utečencov prijímať. V rámci krajiny spôsobuje problémy situácia v regióne Hatay, kde majú obyvatelia predsudky voči sýrskym utečencom a vzniká napätie.

Napätie pramení v náboženskom vyznaní, keďže obyvatelia Turecka žijúci na tomto území obviňujú vládu z toho, že chce meniť demografické zloženie tým, že umiestňuje Sýrčanov (sunnitov) na tomto území (migrationpolicycentre.eu).

2.4.2.2 Jordánsko

Utečenecké tábory na území Jordánska vznikajú v púšti. Veľké množstvo utečencov žije v utečeneckom tábore Zaatari. Podmienky pre život na tomto území sú veľmi skromné a Jordánsko nedisponuje dostatočnou kapacitou na prijatie takého množstva utečencov, aké je potrebné prijať a nie je schopné poskytnúť im adekvátnu pomoc. Politická nestabilita štátu a ekonomická kríza pôsobia v spojení s humanitárnou krízou veľmi negatívne a vzniká napätá situácia v rámci vzťahov vnútri krajiny. Slabá ekonomika Jordánska trpí taktiež prítomnosťou utečencov, ktorí sú roztrúsení v mestách po celom štáte. Vláda využíva situáciu pri vyjednávaní o medzinárodnej pomoci a požaduje jej stále viac (migrationpolicycentre.eu).

2.4.2.3 Irak

Väčšina sýrskych utečencov sa nachádza v Kurdistane v provincii Duhok. Politickí predstavitelia tejto provincie sa rozhodli akceptovať prítomnosť utečencov dovtedy, kým sa situácia na území Sýrie nezlepší. Vláda na účel pomoci utečencom vyhradila finančné prostriedky, pričom ohlas od obyvateľov Iraku nebol pozitívny ani negatívny. Európske krajiny vyjadrili uznanie nad irackým prijatím utečencov. Väčšina finančných príspevkov poskytovaných medzinárodne putuje do Turecka, Libanonu a Jordánska, Kurdistan dostáva len malé množstvo. Počet utečencov na tomto území s postupom času prevyšuje kapacitu táborov a nie je možné pre všetkých zabezpečiť všetky potrebné zdroje. Pre otvorenie nových táborov nie sú dostatočné finančné, materiálne ani ľudské zdroje (SALMAN, 2015).

2.4.2.4 Libanon

Pre Libanon predstavuje prítomnosť sýrskych utečencov na jeho území veľkú bezpečnostnú výzvu. Utečenci čelia nedostatku finančných prostriedkov a Libanon ako neutrálny štát odmieta vytváranie utečeneckých táborov a v niektorých prípadoch usiluje o premiestnenie utečencov späť cez hranice. Vláda sa síce vyhýba založeniu

oficiálnych utečeneckých táborov, avšak nezaoberá sa prevenciou vzniku utajených táborov. Utajené tábory vytvárajú možnosti vykorisťovania, keďže stany sa predávajú či prenajímajú za neprimerane vysoké ceny (migrationpolicycentre.eu).

2.4.3 Vnútorne vysídlení utečenci

Okrem utečencov žijúcich v utečeneckých táboroch za hranicami Sýrie je taktiež veľké množstvo obyvateľov, ktorí boli vnútorne presídlení v rámci hraníc štátu. Väčšina týchto obyvateľov sa nachádza v okolí Damašku, Alep, Homs, Deir Ez-Zor a Idlib. Počet vnútorne presídlených ľudí je približne 5 miliónov v celej krajine, čo je veľmi vysoké číslo pri počte obyvateľov 23 miliónov pred začiatkom konfliktu.

Pri extrémnom násilí, ktoré bolo páchané na civilnom obyvateľstve sa vytvorili tri formy vnútorného vysídlenia:

- rodiny, ktoré našli ubytovanie u príbuzných a priateľov,
- rodiny, ktoré našli ubytovanie, ktoré je buď zadarmo alebo platené, často sa tu žije v nehygienických podmienkach a viac rodín žije pohromade,
- rodiny, ktoré žijú v školách či iných verejných budovách.

Viacere z týchto rodín boli presídlené niekoľkokrát. Podmienky života ovplyvňujú zdravie a vzdelanie najmä v prípade detí. Časté premiestňovanie taktiež spôsobuje problémy rodinných štruktúr a rozširuje sa násilie vyvolané bývaním veľkého množstva ľudí pohromade. Potreby detí, ktoré je nutné zabezpečiť sa delia do štyroch skupín:

- **zdravotnícke potreby:** časté premiestňovanie a prebývanie v dočasných domovoch, nedostatočná hygiena, podvýživa sú pôvodcami rôznych šíriacich sa chorôb. Zdravie novorodencov je taktiež negatívne ovplyvnené podvýživou a zanedbanou hygienou ich matiek počas tehotenstva. V takýchto podmienkach sa zanedbávajú povinné detské očkovania.

- **nutričné potreby:** hlavný problém je zabezpečiť dostatok mlieka pre najmenšie deti, ktorých je veľké množstvo, tento druh mlieka je drahší ako kravské mlieko či chlieb, ktoré sú postačujúce pre staršie deti.
- **potreby týkajúce sa vzdelania:** množstvo sýrskych detí prerušilo školskú dochádzku pri vypuknutí konfliktu a stále nebola obnovená, buď z dôvodu vysídlenia alebo obsadenia škôl vysídlenými ľuďmi či odchodu učiteľov. V niektorých táboroch vznikli pokusné školy, tým však chýbajú financie a dostatočné množstvo učiteľov.
- **psychologické potreby:** týmto potrebám sa venuje najmenej pozornosti. Deti sú po psychickej stránke vystavené stresu, čo sa prejavuje inkontinenciou, strachom, plačom. U starších dievčat sa stáva, že už vo veku 14 až 15 rokov sa stanú obeťami znásilnenia a ostanú tehotné.

Chudoba rodín často vedie k rozširovaniu detskej práce alebo sa z detí stávajú žobráci. Zúfalstvo ich vo viacerých prípadoch núti k trestným činom (KAWAKIBI, 2013).

3 Návrhová časť

Návrh riešenia situácie v Sýrii pozostáva z riešení jednotlivých problémov, ktoré sa spájajú s pretrvávajúcim konfliktom na jej území. Najdôležitejšie je navrhnúť a zaviesť riešenie pre obyvateľov, ktorí sú vnútorne vysídlení v rámci štátu, ďalej riešenie pre utečencov, ktorí opustili Sýriu a nachádzajú sa na území rôznych štátov sveta a taktiež riešenie otázky distribúcie humanitárnej pomoci. Humanitárna pomoc je poskytovaná často vo veľmi veľkých množstvách, avšak nemá očakávané výsledky, čoho dôvodom často býva jej nesprávna distribúcia. U utečencov, či už tých, ktorí sa nachádzajú v Sýrii a sú vnútorne vysídlení alebo u tých, ktorí sú na území iných štátov by sa medzi prvými mala riešiť otázka potravinovej bezpečnosti ako aj bezpečnosti zabezpečenej politickým systémom.

Úspech navrhovaných riešení nie je možné odhadnúť, keďže by preto bolo potrebné umožnenie výskumu priamo na predmetnom území, k čomu by bolo nutné zapojiť množstvo špecialistov na všetky zasiahnuté oblasti. Po implementácii návrhov by zmena závisela na spolupráci všetkých zainteresovaných strán, na kvalite poskytovaných služieb a hlavne úsilí udržiavať programy dlhodobo, keďže sa predpokladá, že výsledky by sa dostavili po dlhšej dobe. Tá sa vyžaduje z toho dôvodu, že humanitárna kríza spojená s konfliktom v Sýrii má veľmi veľké rozmery a zasahuje do veľkého množstva krajín, ktoré spolu tvoria veľké územie. Celý región je touto krízou zasiahnutý a týka sa množstva ľudí, ktoré si bude vyžadovať normalizáciu situácie vzdialenú desiatky rokov.

3.1 Vnútorne vysídlení

Problém vnútorne vysídlených občanov Sýrie by mal byť riešený na tomto území prioritne a to za pomoci medzinárodných organizácií zapojených do humanitárnej pomoci, avšak z veľkej časti aj vedením krajiny, keďže ide o jej občanov a teda je hlavným subjektom, ktorý by na riešení pre týchto obyvateľov mal mať záujem. Pri počte približne 5 miliónov vnútorne vysídlených osôb je nutná každá pomoc, ktorú je možné zabezpečiť a teda spojenie finančných prostriedkov všetkých subjektov poskytujúcich humanitárnu pomoc s prostriedkami Sýrie ako štátu.

Vnútorne vysídlené osoby sú ubytované u svojich príbuzných či priateľov, pohromade v neprijateľných podmienkach alebo vo verejných budovách, ani jedno z týchto riešení však nie je aplikovateľné dlhodobo súčasne so splnením základných zdravotných, nutričných, psychologických potrieb ani potrieb v oblasti vzdelávania. Z dôvodu nevhodnosti súčasných životných podmienok vnútorne vysídlených ľudí je potrebné zaviesť na miestach, ktorých sa tento problém týka program, ktorý by postupne umožňoval tieto podmienky zabezpečiť. Na vytvorení tohto programu by sa mali podieľať všetky politické strany, kvalifikovaní občania verejnosti, organizácie poskytujúce humanitárnu pomoc a špecialisti zo zahraničia. Pred implementáciou programu by malo dôjsť k dohode, že bojujúce strany budú dodržiavať pravidlá vojny a umožnia fungovanie programu pre vytvorenie vhodných životných podmienok pre civilistov zasiahnutých konfliktom, ktorí stratili svoje domovy.

Program by sa zameriaval na spomínané základné potreby ľudí pre život vo vyhovujúcich podmienkach, zdravotné potreby, nutričné potreby, psychologické potreby a vzdelanie, pričom by sa mal čiastočne vyriešiť aj problém s nezamestnanosťou vnútorne vysídlených osôb. V rámci programu by sa mali vytvoriť utečenecké komunity podobné utečeneckým táborom vytvoreným v zahraničí. Mali by byť vytvorené na miestach mimo zóny, kde prebiehajú boje, aby mali ľudia možnosť vytvoriť bezpečné oblasti, kde by mohli budovať komunity. Na týchto miestach by sa sústreďovala humanitárna pomoc aj vo forme finančných príspevkov, ktoré by ale boli podmienené vykonávaním rôznych činností nutných pre správny chod komunity. Takto by sa vlastne postupne budovali miesta vhodné pre život ľudí so všetkým, čo k tomu patrí a riešil by sa problém nezamestnanosti ľudí, ktorí boli nútení premiestniť sa. Príspevky by boli dobrým začiatkom pre ľudí, ktorí boli vyhnaní zo svojich domovov a neostal im žiadny majetok a dostali by príležitosť vlastnou činnosťou začať pracovať na obnovení svojho vlastného zabezpečenia. Podmienené finančné príspevky by taktiež boli pridelené na základe dodržiavania určitých podmienok. Ich dodržiavanie by sa pravidelne kontrolovalo a medzi tieto podmienky by sa zaradilo dodržiavanie hygienických zásad, pravidelné zdravotné prehliadky a zabezpečenie očkovania pre deti. Medzi činnosťami prosperujúcej komunity by sa mohlo zaradiť aj vyučovanie

v školách, ktoré by sa časom vytvorili a bolo by ďalšou možnosťou pre utečencov ako si zarobiť na živobytie. Ako priestory pre túto činnosť by mali byť využité pôvodné budovy škôl či iných verejných inštitúcií, ktoré sa nachádzajú mimo bojových zón. Samozrejme platy učiteľov by boli nižšie, to je však súčasťou tohto programu, ktorý je založený najmä na činnosti samotných utečencov. Program by taktiež riešil problém nedostatku venovania pozornosti psychologickým potrebám utečencov, keďže by sa prioritne riešil zdroj stresu a psychickej nepohody ľudí, mali by niečo, čo budú sami budovať a to by na nich pôsobilo motivačne. Problém rozširovania násilia a kriminality vyvolaný zúfalou situáciou by bol riešený tým, že každý by mal pridelené činnosti, ktorými by prispel k budovaniu komunity a tak by nebol dôvod pre násilie. Tomu sa však nikdy nedá úplne zabrániť a tak by sa vytvoril priestor pre ďalšiu činnosť vybraných utečencov, ktorých úlohou by bolo udržiavať poriadok v komunite, stali by sa vodcami komunity, ktorí by tiež boli považovaní za „policajtov“. Títo vodcovia by boli osobitne školení pre vykonávanie tejto funkcie a spoločne by pracovali na zlepšovaní podmienok v komunitách, ktoré vedú.

Samozrejme predpokladom úplného úspechu tohto programu by bolo ukončenie konfliktu a príprava postkonfliktnej rekonštrukcie a urovnania vzťahov po jeho ukončení. V takomto prípade by sa z vytvorených komunit postupne stali mestečká, ktoré by sa rozrastali a vytvorili by sa podmienky pre reintegráciu utečencov do spoločnosti.

3.2 Proces reintegrácie utečencov za hranicami Sýrie

Pri riešení problému utečencov nachádzajúcich sa v utečeneckých táboroch v susedných krajinách Sýrie by bol návrh veľmi podobný spomínanému návrhu pre vnútorne vysídlených občanov. Taktiež by boli zavedené podmienené finančné príspevky na základe plnenia podmienok a vykonávania rôznych činností, ktoré by boli jednotlivým utečencom pridelené riadiacimi pracovníkmi. Tieto tábory by boli spočiatku riadené iba pracovníkmi a špecialistami, ktorých by na územie táborov poslali organizácie zabezpečujúce humanitárnu pomoc. Tí by postupne školili vybraných utečencov v rôznych oblastiach vedenia táborov ako napríklad prevencia požiaru, ktorý je veľkým problémom v niektorých táboroch či kurzy prvej pomoci, školenia v oblasti

stavebníctva a pod. Takto vyškolení utečenci by potom boli sami schopní podieľať sa na školení ďalších a viesť komunity, pričom by sa postupne z táborov stávali miesta pre plnohodnotný život ľudí. Za prioritu by od začiatku bola považovaná zdravotnícka starostlivosť v dostupnej vzdialenosti pre každého, pre náročnejšie prípady transport k potrebnému zdravotníckemu centru. Ďalej by sa vedúci pracovníci sústredili na stavbu obydľí prispôsobených do každého počasia bežného v danej oblasti. Psychologická podpora by bola taktiež k dispozícii u špecializovaných pracovníkov organizácií poskytujúcich humanitárnu pomoc, kde by všetci utečenci, ktorí by túto pomoc vyhľadali boli vedení k spolupráci na zlepšení podmienok života v táboroch a k vytvoreniu podmienok pre ich reintegráciu do spoločnosti, či už do spoločnosti host'ovskej krajiny alebo po ukončení konfliktu do spoločnosti v svojej domovskej krajine, kde budú podmienky pre život lepšie a oni sa budú môcť vrátiť do svojich domovov, ak sa tak rozhodnú. Následne by sa činnosť pracovníkov organizácií a vedúcich pracovníkov zo strany utečencov sústredila na zabezpečenie adekvátneho vzdelania. Deti by tu mali vytvorené školy, v ktorých by vyučovali školení učitelia, pričom by nastala jedna dôležitá zmena oproti ich výučbe v domovskej krajine. V týchto školách by totiž boli pripravovaní na ďalšie štúdium na školách v host'ovskej krajine, pre prípad, že by sa v nej rozhodli ostať a chceli by študovať napríklad na vysokej škole. V tomto prípade by im nič nebránilo byť záujemcami o štúdium medzi obyvateľmi toho daného štátu a o to jednoduchšie by sa zaradili do spoločnosti v prípade, že by sa rozhodli ostať žiť v host'ovskej krajine.

3.3 Distribúcia humanitárnej pomoci

Návrh týkajúci sa distribúcie humanitárnej pomoci sa zameriava na viaceré oblasti. Pre jej zlepšenie je nutné rozvíjať spoluprácu s lokálnymi partnermi, distribuovať pomoc vo viacerých etapách a zabezpečiť čo najvyššiu transparentnosť v rámci managementu zdrojov. Humanitárna pomoc si vyžaduje prehľadný systém činností a taktiež by k zlepšeniu napomohlo väčšie množstvo finančných a materiálnych príspevkov.

Humanitárna pomoc je poskytovaná medzinárodnými organizáciami, ktoré by mali čo najviac ako je to možné spolupracovať s lokálnymi organizáciami. Pracovníci týchto organizácií najlepšie poznajú zasiahnuté územie a obyvateľov, najlepšie dokážu posúdiť

ako by mala byť humanitárna pomoc v danej lokalite distribuovaná a kto ju najviac potrebuje. V rámci návrhu by teda lokálni pracovníci mali určovať cieľové skupiny obyvateľov, ktorým bude humanitárna pomoc distribuovaná v zúfalej situácii, kedy im budú poskytnuté hotové zdroje. Tie sa budú poskytovať pokiaľ to bude nutné od začiatku krízy a postupne začnú byť vybraní obyvatelia zásobovaní zdrojmi ako sú osivá, hnojivá či pohonné látky do strojov, ktoré sú potrebné na obrábanie pôdy. Takýmto spôsobom budú ľudia schopní zabezpečiť si vlastnou činnosťou zdroje na nasledujúci rok a plynule sa od humanitárnej pomoci prejde k rozvojovej pomoci, ktorá by mala byť dlhodobé výsledky.

Poskytovaná humanitárna pomoc by mala byť rozdelená do viacerých etáp. Podľa návrhu by sa v prvej etape poskytovali potravinové zdroje a všetky potrebné zdroje pre zabezpečenie dočasných prístreškov pre utečencov. Postupne by sa prešlo k poskytovaniu zdrojov potrebných na rekonštrukciu stavieb, ktoré budú využité na rôzne účely, hlavne však ako príbytky pre utečencov. V neposlednom rade by bola poskytovaná aj psychologická pomoc utečencom, ktorá je súčasne zanedbávaná a aj to je jedným z dôvodov rastúceho násillia medzi utečencami a kriminality. V poslednej fáze by mali byť v dostupnej vzdialenosti pre každého zdravotnícke centrá, ktoré by taktiež mohli byť vytvorené v niektorých z rekonštruovaných budov.

Najdôležitejšia podmienka pri poskytovaní humanitárnej pomoci je jej transparentnosť, ktorá je dôležitou súčasťou návrhu. Mala by byť zaistená zapojením viacerých zložiek do celého procesu, čo by malo znemožniť zneužitie dodávok humanitárnej pomoci na osobné účely. Celá činnosť by mala mať prehľadný systém a databázu, pomocou ktorej každá organizácia, sponzor či dobrovoľník bude môcť zistiť, kde bol ktorý zdroj humanitárnej pomoci umiestnený. S týmto systémom sa spájajú aj pravidelné prísne kontroly, ktoré by mali na starosti pracovníci miestnych alebo medzinárodných organizácií. Pri distribúcii zdrojov by veľkú úlohu zohrávalo zabezpečenie bezpečnosti pri ich doprave na miesto určenia, ktorá by bola zabezpečená vytvorením partnerstiev so spoľahlivými transportérmi a dohodami medzi darujúcimi organizáciami a host'ujúcimi krajinami. Ďalší problém s distribúciou, ktorý by mal byť návrhom vyriešený je rýchlosť reakcie na potreby utečencov. Tá by mala byť zvýšená vytvorením centier so

zásobami zdrojov na viacerých miestach, čím by sa vytvorila sieť týchto centier a skrátil by sa čas dodania zdrojov.

Posledná časť návrhu pre zlepšenie distribúcie humanitárnej pomoci sa spája s množstvom možnej poskytnutej pomoci, ktorej nikdy nie je dosť, čo je viditeľné aj v prípade sýrskych utečencov. Pre zvýšenie množstva zdrojov humanitárnej pomoci by mali byť zapojené cirkvi a firmy. Cirkvi sú častými poskytovateľmi humanitárnej pomoci, ktorých výhodou je možnosť využiť ich postavenie. V rámci cirkví by mali byť podľa návrhu organizované zbierky medzi veriacimi, ktorí by mohli darovať nielen finančné prostriedky, ale aj použité šatstvo, obuv, spacie vaky, deky a akékoľvek zdroje, ktoré by už sami nevyužili alebo by boli ochotní venovať utečencom zo Sýrie. Ďalšou možnosťou zvýšenia zdrojov humanitárnej pomoci by bolo oslovenie veľkých firiem zaoberajúcich sa výrobou či už potravín, šatstva, stavebného materiálu či akýchkoľvek iných zdrojov využiteľných utečencami. Vo firmách sa stáva, že majú určité množstvo prebytočných zásob, ktoré by týmto spôsobom mali dobré využitie, firmy by uvoľnili miesto vo svojich skladoch a ušetrili by náklady na zničenie nepotrebných zásob. Pre firmy by toto riešenie bolo výhodné aj preto, že by bolo pozitívnou reklamou.

4 Záver

Bakalárska práca analyzovala vplyv ozbrojeného konfliktu v Sýrii na migráciu obyvateľstva zasiahnutého týmto konfliktom. V práci bol popísaný vývoj konfliktu, ktorý sa začal v roku 2011 z rôznych dôvodov, medzi ktoré možno zaradiť aj nespokojnosť občanov s vládou strany Baas, problematiku náboženských menšín či strategické projekty v oblasti energetiky. Vývoj konfliktu smeroval od demonštrácií a počiatočnej snahy o dialóg k postupnému vytváraniu sídel odporu a zvyšovania násilia k udalostiam ako boli bombové atentáty, či útok s použitím chemických zbraní. Do konfliktu boli zapojené aj organizácie al-Nusra, Pásdárán, Hizballáh a Islamský štát, na ktorý zaútočili Spojené štáty v roku 2014 aj na území Sýrie. Intervencia OSN je v tomto prípade znemožnená, keďže s ňou nesúhlasia štáty Rusko a Čína, ktoré majú právo veta.

S konfliktom v Sýrii je spojená humanitárna kríza týkajúca sa miliónov ľudí. Ľudia nemajú prístup k základným zdrojom ako sú voda, jedlo a lieky. Veľké množstvo ľudí denne uteká najmä do susedných štátov, čo narúša stabilitu celého regiónu. Najväčšie utečenecké tábory sú vytvorené v Turecku, Iraku, Jordánsku a Libanone. Na humanitárnej pomoci poskytovanej utečencom sa podieľa množstvo organizácií, z ktorých významné sú napríklad Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo, Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov a Medzinárodná organizácia pre migráciu. Organizácie od začiatku spolupracujú s krajinami, ktoré sú host'ujúcimi pre najväčšie množstvo utečencov. Problémom však nie sú len utečenci mimo územia Sýrie, ale aj vnútorne vysídlené osoby, ktorým taktiež chýbajú zdroje a nemajú možnosť naplnenia zdravotníckych, nutričných, psychologických potrieb a potrieb v oblasti vzdelávania.

Návrhová časť práce pozostávala z odporúčení riešenia problému vnútorne vysídlených osôb na území Sýrie, ďalej utečencov nachádzajúcich sa v utečeneckých táboroch v susedných krajinách a taktiež návrhu opatrení nutných pre zlepšenie distribúcie humanitárnej pomoci. V prípade vnútorne vysídlených osôb bol navrhnutý program umožňujúci zapojenie utečencov do činností zabezpečujúcich zdroje pre nich samotných, čo by riešilo problém nezamestnanosti prostredníctvom podmienených finančných príspevkov. V rámci tohto programu by boli vytvorené bezpečné zóny, kde

by sa postupne budovali komunity utečencov, v ktorých by sa pripravovali na svoje opätovné zaradenie do spoločnosti. Podobný program by bol zavedený aj v prípade utečencov v susedných krajinách, kde by boli školení utečenci v rôznych oblastiach a vytvárali by komunity s vhodnými podmienkami pre život vlastnými silami. V rámci humanitárnej pomoci by bola poskytovaná aj psychologická pomoc, ktorá je súčasne najviac zanedbávaná. V oblasti distribúcie humanitárnej pomoci bol navrhnutý rozvoj spolupráce s lokálnymi partnermi, poskytovanie humanitárnej pomoci vo viacerých etapách, transparentnosť managementu humanitárnej pomoci a postupné smerovanie k rozvojovej pomoci a sebestačnosti súčasných utečencov.

Literatúra

Bashar Al-Assad's Peace Plan for Syria. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://middleeast.about.com/od/syria/a/Bashar-Al-Assad-Peace-Plan-For-Syria.htm>

Basic facts about Syria. [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/world/2011-09/08/c_131117302.htm

CIRNER, Michal. Európska únia ako produkt liberálno-idealistickej tradície medzinárodných vzťahov [online]. 2012 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/europska-unia-ako-produkt-liberalno-idealistickej-tradicie-medzinarodnych-vztahov.html>

Crisis in Syria. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.usaid.gov/crisis/syria>

ČEJKA, Marek. Encyklopedie blízkovýchodního terorismu. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2007, 223 s. ISBN 978-808-7029-190.

Defining Humanitarian Assistance. Global Humanitarian Assistance. [online]. [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.globalhumanitarianassistance.org/data-guides/defining-humanitarian-aid>

Definition of the Arab Spring. [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://middleeast.about.com/od/humanrightsdemocracy/a/Definition-Of-The-Arab-Spring.htm>

Encyklopedie mezinárodních vztahů. Vyd. 1. Editor Petr Kratochvíl, Petr Drulák. Praha: Portál, 2009, 367 s. ISBN 978-80-7367-469-4.

FAO in emergencies: FAO Response to the Syria Crisis. [online]. marec 2015. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.fao.org/emergencies/resources/documents/resources-detail/en/c/281691/>

FAO Response to the Syria Crisis. In: [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z:http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/emergencies/docs/FAO%20RSC_2015_web.pdf

FODOROVÁ, Veronika. Konštruktivistické perspektívy výskumu europeizácie. Medzinárodné vzťahy [online]. IX., 1/2011 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: fmv.euba.sk/RePEc/brv/journal/mv2011-1.rdf

Food security. World Health Organization [online]. [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.who.int/trade/glossary/story028/en/f>

Hans Morgenthau: Politics Among Nations. [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:<http://www.people.fas.harvard.edu/~plam/irnotes07/Morgenthau1948.pdf>

Hizballáh. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/42817/start/-1>

Humanitární pomoc a obnova. Člověk v tísní [online]. [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.clovekvtisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/humanitarni-pomoc-a-obnova>

Hundreds of Thousands of Syrian Refugees Need To Be Resettled. STARR, Penelope. UN Dispatch [online]. [cit. 2015-04-26]. Dostupné z:<http://www.undispatch.com/100k-resettlement-spots-syrian-refugees-falls-short/>

International Organization for Migration. Syria Regional Refugee Response [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/syrianrefugees/partner.php?OrgId=19>

Islamisté zničili památník genocidy Arménů, neodpovídal jejich víře. [online]. [cit. 2014-12-04]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/pamatnik-armenske-genocidy-deir-az-zor-znicil-isis-fwu-/zahranicni.aspx?c=A141007_151632_zahranicni_aba

Islámský stát (IS). [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://tema.novinky.cz/islamsky-stat-is->

- Jabhat al-Nusra. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z:
<http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/493>
- KAWAKIBI, Salam. The Syrian crisis and its repercussions: internally displaced persons and refugees. [online]. 2013/03 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/MPC-RR-2013-03.pdf>
- KRÁTKÝ, Ondřej. Blízkovýchodní internacionála: milníky šíitské aktivizace ve 20. století. 1. vydání. Brno: Václav Klemm, 2013, 281 s. ISBN 978-80-87713-04-4.
- KREJČÍ, Oskar. Mezinárodní politika. 3., aktualiz. a rozš. vyd., V Ekopressu 2. Editor Petr Kratochvíl, Petr Drulák. Praha: Ekopress, 2007, 743 s. ISBN 978-80-86929-21-7.
- LABBÉ, Jérémie. Global Observatory. Where is the Regional Cooperation in Addressing Syria's Humanitarian Crisis? [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://theglobalobservatory.org/2013/12/where-is-the-regional-cooperation-in-addressing-syrias-humanitarian-crisis/>
- MAITAH, Mansoor. Politická a ekonomická kultura islámu na Blízkém východě. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 210 s. ISBN 978-807-3575-892.
- Michael Brtnický: Co stojí za ofenzívou syrských vládních sil?. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://politicamundi.blogspot.cz/2013/05/michael-brtnicky-co-stoji-za-ofenzivou.html>
- Nový impulz pre potravinovú bezpečnosť: EÚ pomáha riešiť hlad v rozvojových krajinách. European Commission [online]. [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-404_sk.htm
- PALÁT, Milan, Jitka LANGHAMROVÁ a Dana HÜBELOVÁ. Demografie a rozvoj. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013, 117 s. ISBN 978-80-7375-852-3
- PRINCOVÁ, Květoslava. 2014. Dvojí riziko v humanitární pomoci. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 164 s. ISBN 978-80-244-4270-9.

Pásdarán - Iranian Revolutionary Guard Corps. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/iran/pasdaran.htm>

Politicko-bezpečnostné diskusné fórum. [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.fsvucm.sk/files/doc/Politimes/politimes-2-2012.pdf>

Red Cross: Syria Humanitarian Crisis Worsening. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/2013/04/04/syria-red-cross_n_3014951.html

Regional Response to the Syria Crisis. Syria Regional Refugee Response [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/syrianrefugees/partner.php?OrgId=19>

Rok od chemických útoků v Sýrii. Pomoc Západu nepřišla, Asad už není zlo. [online]. [cit. 2014-12-04]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rok-od-chemicky-ch-utoku-v-syrii-d3e-/zahranicni.aspx?c=A140821_132933_zahranicni_ert

ROSPUTINSKÝ, P. 2011. Vojna a ozbrojený konflikt v súčasnom medzinárodnom práve. In Politické vedy. [online]. Roč. 14, č. 3, 2011. ISSN 1338 – 5623, s. 56 – 78. Dostupné na internete: http://www.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/3_2011/ROSPUTINSKY.pdf

SALMAN, Mohamed. Migration Policy Centre. In: Assessment of the situation of the Syrian refugees in Kurdistan region Iraq [online]. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/MPC%202012%2015.pdf>

Sebevražedný výbuch zabil v Damašku 42 ľudí včetně předního provládního duchovního. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://eretz.cz/2013/03/sebevrazedny-vybuch-zabil-damasku-42-lidi-vcetne-predniho-provkladniho-duchovniho/>

SMOLÍK, Josef. Úvod do studia mezinárodních vztahů. Vyd. 1. Editor Petr Kratochvíl, Petr Drulák. Praha: Grada, 2014, 229 s. ISBN 978-802-4751-313.

STACHOWIAK, Zenon. 2003. Potravinová bezpečnost země. 1. vyd. Brno: Vojenská akademie, 130 s. ISBN 80-859-6056-7.

Sunni Islam. [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné

z: <http://www.patheos.com/Library/Sunni-Islam.html>

Syria Crisis. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://syria.unocha.org/>

Syria Emergency: Civilians Suffer as Syrian Conflict Enters 5th Year [online]. [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://donate.unhcr.org/international/syria>

Syria, Qusayr. Maps.google.com [online]. [cit. 2015-05-19]. Dostupné z:

<https://www.google.cz/maps/search/google+maps+syria+qusayr/@49.1973281,16.5992135,14z/data=!3m1!4b1>

Syria Refugee Crisis 'Out Of Control,' Oxfam Says. [online]. [cit. 2014-11-30].

Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/2013/02/28/oxfam-syria-refugee-crisis_n_2781110.html

Sýrie: při atentátu zemřeli ministr obrany, vnitra i Asadův švagr. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/atentat-v-damasku-zraneni-jsou-vladni-cinitele-fle-/zpravy-svet.aspx?c=A120718_122633_In_zahranici_mtr

ŠPETKO, Jozef. Líšky kontra ježe: slovenská politická emigrácia 1948-1989 : analýzy a dokumenty. 1. vyd. Bratislava: Kalligram, 2002, 349 s. ISBN 80-7149-437-2.

TURCSÁNYI, Richard. Medzinárodný systém a jeho zmeny: pohľad teórie svetových systémov [online]. Brno, 2011 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/171930/fss_m/diplomova_praca_turcsanyi.txt. Magisterská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.

USA začaly v Sýrii novou válku. Pumpy a rakety nebudou stačit. [online]. [cit. 2014-12-04]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/usa-zacaly-v-syrii-novou-valku-pumy-a-rakety-nebudou-stacit/r~129b61c4430811e48afe002590604f2e/>

Vojna v Sýrii sa zdá byť strategickým plánom pre vybudovanie nového plynovodu. [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.hlavnespravy.sk/vojna-v-syrii-sa-zda-byt-strategickym-planom-pre-vybudovanie-noveho-plynovodu/136597/>

WAISOVÁ, Šárka. *Poválečná obnova a budování míru: role a strategie mezinárodních nevládních organizací*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 181 pages. ISBN 978-802-1046-993.

WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. 3., aktualiz. a rozš. vyd., V Ekopressu 2. Editor Petr Kratochvíl, Petr Drulák. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 250 s. ISBN 978-807-3803-391.

War crimes in Syria: a missed opportunity for international justice. [online]. [cit. 2014-12-04]. Dostupné z: <https://www.opendemocracy.net/arab-awakening/amelia-padurariu-and-nik-kiefer/war-crimes-in-syria-missed-opportunity-for-internatio>

What Is Food Security. Food Security Network [online]. [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.foodsecuritynews.com/What-is-food-security.htm>

Prílohy

Príloha č. 1

Poloha mesta Qusajr (zdroj: maps.google.com)

Príloha č. 2

Počty utečencov v susedných krajinách Sýrie, údaje z roku 2015 (zdroj: UNHCR)

